

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Katedra obchodního práva

Martin Kopecký

**SROVNÁNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY ZAKLÁDÁNÍ
OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ V ČESKÉ REPUBLICE A
VELKÉ BRITÁNII**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Lucie Josková, Ph.D., LL.M.

listopad 2011

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 30. listopadu 2011

Martin Kopecký

Velmi rád bych na tomto místě poděkoval JUDr. Lucii Joskové, Ph.D., LL.M. za konzultace, cenné rady a připomínky k vypracování této práce.

OBSAH

Úvod.....	1
1. Právní úprava obchodních společností	3
1.1 Právní rámec ve Velké Británii.....	3
1.2 Právní rámec v České republice.....	3
1.3 Samostatná právní subjektivita	4
2. Pojem obchodní společnosti	5
2.1 Druhy obchodních společností ve Velké Británii	7
2.1.1 Společnosti s podílovým kapitálem	8
2.1.2 Veřejná a soukromá společnost	8
2.1.3 Společnost s ručením omezeným a neomezeným.....	9
2.2 Druhy obchodních společností v České republice.....	12
2.2.1 Veřejná obchodní společnost	12
2.2.2 Komanditní společnost	13
2.2.3 Společnost s ručením omezeným.....	13
2.2.4 Akciová společnost	14
3. Způsoby zakládání obchodních společností	15
3.1 Způsoby zakládání společností ve Velké Británii.....	15
3.1.1 Založení společnosti propůjčením královské výsady	15
3.1.2 Založení společnosti zákonem	16
3.1.3 Založení společnosti procesem registrace u správního úřadu.....	16
3.1.4 Založení společnosti na základě delegace	17
3.1.5 Založení společnosti vydržením	17
3.2 Normativní způsob založení společnosti v České republice.....	17
4. Proces založení společnosti ve Velké Británii	17
4.1 Zakladatelský dokument	19

4.2 Stanovy společnosti	20
4.3 Registrační formulář	24
4.3.1 Název společnosti – name of company.....	24
4.3.2 Sídlo společnosti	27
4.3.3 Statutární orgán - director	29
4.3.4 Tajemník společnosti	32
4.3.5 Ostatní obligatorní náležitosti.....	33
5. Proces zakládání společnosti v České republice.....	33
5.1 Přípravná fáze	35
5.2 Obecné náležitosti zakladatelského dokumentu	37
5.2.1 Firma společnosti.....	37
5.2.2 Sídlo společnosti.....	39
5.2.3 Určení společníků	40
5.2.4 Předmět podnikání	42
5.3 Řízení ve věci zápisu společnosti do obchodního rejstříku	43
5.4 Zakládání společnosti s ručením omezeným	44
6. Srovnání právní úpravy obou právních řádů.....	48
6.1 Pojetí druhů obchodních společností	48
6.2 Pojetí zakladatelských dokumentů.....	48
6.3 Proces vedoucí ke vzniku obchodní společnosti.....	49
6.4 Obligatorní náležitosti nově zakládané společnosti.....	51
6.4.1 Firma společnosti.....	51
6.4.2 Sídlo společnosti.....	51
6.4.3 Statutární orgán.....	52
6.4.4 Předmět činnosti	52
7. Legislativní změny v České republice	53

Závěr	54
Seznam zkratk	57
Seznam použité literatury a pramenů.....	58
Česká literatura	58
Zahraniční literatura.....	58
Časopisecké články.....	59
Legislativní prameny	59
Judikatura.....	61
Ostatní prameny	63
Seznam příloh	64
Abstrakt.....	65
Abstract.....	66

Úvod

Právní řády České republiky a Spojeného království řadíme do odlišných právních systémů. Z toho pramení i rozdílný náhled na řadu institutů. Zakládání obchodních společností je jedním z nich. Zásadní rozdíl, který odlišuje oba právní řády v případě zápisu nově zakládané společnosti do příslušného registru, je pojetí samotného řízení. V České republice jde o řízení soudní, naproti tomu ve Spojeném království vzniká společnost následkem řízení správního.

Právo je ve Spojeném království primárně založeno na soudních precedencích, které spolu se zákonnými normami a podzákonnými předpisy tvoří právní řád. Jsou to právě soudní precedenty, které vytvořily poměrně silný a stabilní základ pro rozvoj právní úpravy obchodních společností. Ve Spojeném království se normotvůrce v posledních desetiletích snaží o maximální možné usnadnění podnikání a zmodernizování celého procesu zakládání nových společností, které je nazýváno inkorporací. Provést srovnání mezi odlišnými právními systémy není zcela jednoduché. Hlavní překážku tvoří existence odlišných institutů, resp. neexistence vhodného ekvivalentu v druhém ze srovnávaných právních řádů. Dalším problémem pak je užívání jednoho anglického termínu pro více jevů a následný překlad do českého jazyka. V těchto případech pokouším tyto odlišnosti vysvětlit a anglické termíny výstižně přeložit. V této práci jsem se snažil uplatnit znalosti z obchodního práva získané během mého studia na Cardiff University. Citace britské judikatury je vypracována podle systému OSCOLA¹.

Cílem této práce je kriticky zhodnotit proces a podmínky zakládání národních forem obchodních společností v obou zemích, zjistit který ze systémů je pro zakladatele nové společnosti příznivější a navrhnout případné možné změny v české právní úpravě. Z tohoto důvodu se dále nezabývám nadnárodními formami obchodních společností. V práci se nejdříve věnuji právnímu rámci zakládání obchodních společností a jejich jednotlivým právním formám tak, jak jsou uzákoněny v České republice a Velké Británii. Britský právní systém je poměrně bohatý na možné způsoby založení společností, ve třetí kapitole jsou tedy krátce popsány.

¹ The Oxford University Standard for Citation of Legal Authorities.

Protože je třeba pro úspěšné založení nové společnosti vyhovět celé řadě podmínek, jsou v kapitolách čtyři a pět též zařazeny jednotlivé instituty, které s procesem zakládání souvisejí a které musí zakladatelé nové společnosti v tomto stádiu řešit. Pro nastínění průběhu procesu zakládání obchodní společnosti v České republice jsem v kapitole pět podrobněji popsal založení a vznik společnosti s ručením omezeným, která je v České republice nejvíce zastoupena. Ve Spojeném království se proces zakládání různých typů prakticky neliší a je tedy zpracován obecně.

Poslední kapitola je věnována porovnání obou systémů a úvahám de lege ferenda. Přílohy práce tvoří statistické údaje a vzory dokumentů vztahující se k procesu zakládání společností.

Založení obchodní společnosti je ve Spojeném království proces jednofázový a v České republice proces dvoufázový. Termínem „zakládání“ v této práci tak rozumím v obou případech proces celý, tedy od pojetí myšlenky založit společnost až do okamžiku možnosti její samostatné existence. V českém právním řádu je tento moment označován jako vznik společnosti, podle britského práva jde o okamžik provedení registrace, neboli dovršení procesu inkorporace.

Diplomová práce je zpracována podle právního stavu účinného ke dni 30. listopadu 2011.

1. Právní úprava obchodních společností

1.1 Právní rámec ve Velké Británii

Základním zákonem použitelným ve vztahu k obchodním společnostem je The Companies Act 2006. Jedná se svým rozsahem o největší zákon, který kdy byl parlamentem přijat, zároveň jde o největší přepracování právní úpravy v historii Spojeného království. Ve své podstatě jde vlastně o kodex. Ačkoliv má tento zákon více než 1300 paragrafů a 16 příloh nejedná se z kontinentálního pohledu o dokonalý a úplný právní předpis. Úprava některých institutů je však zpracována zcela precizně.² S ohledem na zásadní odlišnosti mezi angloamerickým a kontinentálním právním systémem, nelze ve Velké Británii zapomenout na common law. The Companies Act 2006 je doplňován systémem soudních rozhodnutí, která umožňují správnou interpretaci jednotlivých ustanovení, případně řeší právní otázku, kterou zákon neupravuje. Z povahy fungování systému common law je pro právní praxi použitelná veškerá dosud publikovaná judikatura, a tak se i dnes zcela běžně odkazuje na judikáty z konce 19. století. Neúplnost tohoto zákona je však podle Hannigan³ záměr parlamentu, který tak chtěl zvýšit flexibilitu pro případný další společensko-právní vývoj. Zároveň chybí i vůle parlamentu k potenciálním větším inovacím zákona, neboť se tiše spoléhá na případné zásahy ze strany Evropské unie.

Samotný proces registrace společnosti, který je ve Spojeném království poměrně jednoduchý, je upraven v čl. 14 až 16 CA2006.

1.2 Právní rámec v České republice

Právní úpravu vztahující se k obchodním společnostem nalezneme v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník. Část druhá, hlava první obchodního zákoníku upravuje jednotlivé druhy obchodních společností, jejich specifika a způsob založení. Pro správnou aplikaci jednotlivých ustanovení je však třeba také přihlídnout k relevantní judikatuře. Samostatná právní subjektivita je upravena zákonem č.40/1964 Sb., občanský zákoník. Při zakládání společností jsou dále použity též speciální zákony,

² Je především o problematiku corporate governance.

³ HANNIGAN, Brenda. *Company Law*. second edition. New York : Oxford university press, 2009. 3-29 s.

kteří hrají ve většině případů v samotném procesu zakládání nové obchodní společnosti důležitou roli a zcela zásadní jsou pro zahájení jejich obchodní činnosti. Příkladem může být zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání stanovující mimo jiné podmínky, za kterých může být společnosti uděleno živnostenské oprávnění. To je pak obligatorní přílohou návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku. Některé zákony výslovně povolují určitou činnost pouze vybraným formám obchodních společností nebo je stanoví jako předpoklad pro vydání povolení k určité činnosti. Tedy bankou se v České republice, podle §1 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, může stát pouze společnost akciová. Obdobně zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví požaduje pro výkon pojišťovnictví právní formu akciové společnosti nebo družstva.⁴

Zápis obchodní společnosti do obchodního rejstříku je procesně řešen zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, a to v ustanoveních § 200a - §200de, v oblasti hmotného práva pak převážně v ustanoveních § 27 - § 381 ObchZ.

1.3 Samostatná právní subjektivita

Nově zakládaná společnost získává podle práva Spojeného království samostatnou právní subjektivitu okamžikem její registrace. Tento základní princip vychází z judikátu *Salomon v Salomon*⁵ z roku 1897. Ačkoliv soud první instance vyslovil myšlenku, že společnost je zmocněncem a společník⁶ či akcionář je zmocnitelem a je tedy povinen uhradit za společnost její dluhy, odvolací soud se s takovým názorem neztotožnil a vydal jeden ze základních nálezů britského obchodního práva. Podle tohoto judikátu je tak zakládaná společnost kompletně oddělena od jejích zakladatelů a po jejím založení i od společníků a akcionářů.

Lord Wrenbury v rozhodnutí případu *Macaura v Northern Assurance* rozvádí dále teorii oddělené právní subjektivity: „*akcionář, i když je vlastník všech akcií společnosti, nemá žádné vlastnické ani jiné právo k majetku společnosti*“⁷. V posledním

⁴ V České republice v současné době působí pouze jedna pojišťovna, jejíž právní forma je družstvo: ADRIA Way družstvo.

⁵ *Salomon v A Salomon and Co Ltd* [1897] AC 22, 66 LJ Ch 35.

⁶ Nebo spíše podílník, což odpovídá anglickému termínu „shareholder“. Tato problematika je rozvedena dále v kapitole 2.

⁷ *Macaura v Northern Assurance Co Ltd* [1925] AC 619, 94 LJ PC 154.

často citovaném rozhodnutí Lee v Lee⁸ bylo řečeno, že fyzická osoba může ve spojitosti s jednou společností vystupovat v několika od sebe oddělených rolích. A to jednak jako akcionář či společník, ale také jako ředitel nebo zaměstnanec.

Někteří akademici se v této souvislosti distancují od zavedeného pojmu právnické osoby a snaží se najít výstižnější označení. Dewey⁹ tak např. používá označení „jednotka nesoucí práva a povinnosti“.

Britský The Companies Act 2006 problematiku samostatné právní subjektivity výslovně neupravuje. Jisté náznaky lze pozorovat pouze v čl. 16 odst. 3, který nepřímě stanoví, že inkorporovaná společnost je právnickou osobou.

V českém právním řádu se samostatná právní subjektivita dovozuje značně jednodušeji, neboť je výslovně obchodním společností přiznána zákonem. Ustanovení § 56 Obchodního zákoníku určuje, že obchodní společnosti jsou právnickými osobami. Ve spojení s ustanoveními druhého oddílu občanského zákoníku mají obchodní společnosti jak samostatnou právní subjektivitu, tak i způsobilost k právním úkonům.

2. Pojem obchodní společnosti

Najít vhodnou definici obchodní společnosti je obtížný úkol. To je způsobeno zejména univerzálností tohoto pojmu, který je užíván pro celou řadu subjektů. Jednotlivé právní formy obchodních společností však mají mnohdy i opačné vlastnosti. Úkol definovat pojem obchodní společnosti se stane ještě obtížnějším, budeme-li snažit o univerzální definici platnou nejenom pro český právní řád, ale i právní řád zahraniční. Eliáš¹⁰ příkladmo uvádí některé definice historické a přidává i některé soudobé, všechny však označuje pouze jako pracovní. Obchodní společnost lze např. definovat jako: „*spojení osob, které se společenskou smlouvou dobrovolně zavazují, že spjatý*

⁸ Lee v Lee's Air Farming Ltd [1961] AC 12, [1960] 3 WLR 758.

⁹ DEWEY, John. The historic background of corporate legal personality. *The Yale Law Journal*. 1926, 35, 6, s. 655. Dostupný také z WWW: <<http://www.jstor.org>>.

¹⁰ ELIÁŠ, Karel; POKORNÁ, Jarmila; DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva : Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha : C H. Beck, 2010. Hlava II, kapitola 8, Veřejná obchodní společnost, s. 104.

určitou organizační formou budou sledovat cíl, který si vymezily a přispívat k jeho dosažení¹¹.

Vyjdeme-li z této definice, lze pojem obchodní společnosti též definovat jako „společenství osob, které zákonem stanoveným způsobem dobrovolně projeví vůli společnými silami dosahovat cílů, které si vymezili, za pomoci zákonem propůjčené organizační formy“.

To je však jen teoretická definice, český obchodní zákoník v ustanovení § 56 legálně definuje obchodní společnosti takto: „*Obchodní společnost (...) je právnickou osobou založenou za účelem podnikání, nestanoví-li právo Evropských společenství či zákon jinak. Společnostmi jsou veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení. (...) Společnost s ručením omezeným a akciová společnost mohou být založeny i za jiným účelem, pokud to zvláštní právní předpis nezakazuje.*“ Podle obchodního zákoníku lze pro založení společnosti vybrat jednu ze čtyř forem českých obchodních společností. Vedle nich lze založit též některou z nadnárodních (evropských) forem obchodních společností.

Teorie dále české obchodní společnosti dělí na osobní a kapitálové. Osobní společnosti, mezi něž patří veřejná obchodní společnost a komanditní společnost, jsou charakterizovány zejména osobami společníků. Společník zásadně ručí celým svým majetkem za závazky společnosti, může jednat jménem společnosti ve všech věcech, vlastní práci se účastní chodu společnosti a jeho podíl je zásadně nepřevoditelný. Důležitou vlastností je zrušení společnosti v případech závislých na osobě společníka.¹² Osobní společnosti mohou být založeny toliko za účelem podnikání, jiný důvod u nich nepřichází v úvahu.¹³ Společnost zakládaná podle zakladatelského dokumentu k jinému než podnikatelskému účelu by nebyla zapsána do obchodního rejstříku a nikdy by tak ani nevznikla.

¹¹ POKORNÁ, Jarmila. *Obchodní společnosti a družstvo*. Vyd. 1. V Brně: Masarykova univerzita, 1992. s. 7. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně = Acta Universitatis Brunensis iuridica; č. 114.

¹² Např. smrt nebo prohlášení konkursu na majetek společníka. V některých případech se společníci mohou dohodnout na pokračování společnosti nebo situaci předvídat ve společenské smlouvě. Viz dále např. § 88 ObchZ.

¹³ Srov. § 56 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Mezi tzv. kapitálové společnosti patří společnost s ručením omezeným a akciová společnost. Typickými znaky kapitálových společností jsou velikost podílu společníka určená podle výše jeho vkladu, zákonem stanovená organizační struktura společnosti, omezené ručení společníků a převoditelnost obchodního podílu. Kapitálovou společnost lze založit i za jiným účelem než podnikatelským, např. k účelům charitativním, edukativním nebo podporujícím určité zájmové skupiny.¹⁴

Ve Velké Británii, na rozdíl od právní úpravy v České republice, nedochází k rozdělování společností na osobní a kapitálové ani v teorii. Podobné vlastnosti typické pro společnosti osobní lze sledovat u britských *unlimited* společností. Stejně pravidlo platí i u dvojice kapitálové společnosti a společnosti typu *limited*. Společnosti s neomezeným ručením nevytvářejí základní kapitál v tom smyslu, v jakém ho chápeme v České republice. Taková společnost však může vytvořit tzv. podílový kapitál, který je určen k běžnému financování chodu společnosti. Britské společnosti s omezeným ručením v různých formách vytvářejí základní kapitál vždy.

2.1 Druhy obchodních společností ve Velké Británii

Na základě kombinací charakteristik stanovených zákonem The Companies Act 2006, lze v současné době fakticky založit tyto formy společností:

- a) Veřejná společnost s ručením omezeným (s podílovým kapitálem)¹⁵
- b) Soukromá společnost s ručením omezeným garancí¹⁶
- c) Soukromá společnost s ručením omezeným (s podílovým kapitálem)¹⁷
- d) Soukromá společnost s neomezeným ručením s podílovým kapitálem¹⁸
- e) Soukromá společnost s neomezeným ručením bez podílového kapitálu¹⁹

¹⁴ PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Obchodní právo*. 2, Společnosti obchodního práva a družstva. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006. Kapitola I., oddíl 3, Obchodní společnosti, s. 43.

¹⁵ Public limited company with share capital. Z kontinentálního pohledu jde o akciovou společnost.

¹⁶ Private company limited by guarantee.

¹⁷ Private limited company with share capital.

¹⁸ Private unlimited company with share capital.

¹⁹ Private unlimited company without share capital.

2.1.1 Společnosti s podílovým kapitálem

Britské společnosti lze odlišit podle toho, zdali vytvářejí podílový kapitál nebo nikoliv. Protože se podílový kapitál vyskytuje u společností veřejných i soukromých, dochází k terminologickým problémům při srovnání s českou právní úpravou. Na rozdíl od ní existuje ve Spojeném království pouze jeden typ podílů tvořících podílový kapitál společnosti. Veřejná společnost s ručením omezeným, která přibližně odpovídá tuzemské akciové společnosti, tedy vydává stejný druh podílů (v českém právu nazývaných akciemi), jako soukromá společnost s ručením omezeným, která zhruba odpovídá české společnosti s ručením omezeným. Podílový kapitál, tvořený podíly, je pak ekvivalentem základního kapitálu české společnosti. Významově lze termíny společník a akcionář, tak jak je chápe české právo, nahradit pojmem podílník, který bude použit ve vztahu k britským společnostem.²⁰

2.1.2 Veřejná a soukromá společnost

Zákon poskytuje negativní definici soukromé společnosti: „*Soukromá společnost je společnost, která není veřejně obchodovatelná.*“²¹ Veřejně obchodovatelnou společností je taková společnost, která má charakteristiku *public* uvedenou v certifikátu o založení a splňuje všechny zákonem stanovené podmínky. Veřejnou společností se však může stát pouze akciová společnost. Ustanovení článků 761-763 CA2006 stanoví jako minimální základní kapitál částku 50.000 britských liber, příp. ekvivalent v měně Euro.

V České republice i Velké Británii je právní úprava obou společností kodifikována. Sealy²² uvádí, že se čas od času v akademických kruzích objeví názor rozdělit právní úpravu do dvou oddělených zákonů. Výhody kodifikace však zcela pochopitelně převýší nad nevýhodami. Je zřejmé, že navrhovaným postupem by došlo ke zbytečné duplikaci některých právních ustanovení a znepřehlednění celé právní úpravy.

²⁰ Srovnatelně termínu podílník užívá Baňouch in BAŇOUC, Hynek. Private company limited by shares : Britská obchodní společnost odpovídající našim společnostem s ručením omezeným. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2001, 4, s. 367-378.

²¹ Srov. čl. 4 odst. 1 zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací.

²² SEALY, Leonard Sedgwick. *Cases and materials in company law*. 9. New York : Oxford university press, 2010. The Company and its Corporation, s. 20.

Hlavní rozdíl mezi soukromou a veřejnou společností spočívá v možnosti veřejné nabídky akcií v případě veřejné společnosti. Pouze akcie společnosti s ručením omezeným mohou být navíc kótovány na burze cenných papírů. Zásadní výhodou takové společnosti je možnost získat rychle a snadno větší kapitál, a to jak při založení společnosti, tak kdykoliv později formou upsání dalšího kapitálu. Oproti soukromým společnostem, kde postačí pouze minimální základní kapitál pro jejich založení, stanoví zákon výši základního kapitálu nejméně 50.000 britských liber nebo ekvivalentně 57.100 euro²³ formou vydání akcií (podílů) v této nominální hodnotě. Zákodárce je zde limitován směrnicí Evropské unie, která určuje minimální kapitál ve výši 25.000 euro²⁴. Pro zaregistrování společnosti však není nutné, aby byl základní kapitál splacen celý. S ohledem na jeho stanovenou výši je třeba splacení alespoň jeho jedné čtvrtiny. Nejmenší možná peněžitá částka potřebná k založení veřejné akciové společnosti je tedy 12.500 britských liber.

Více než 99 % společností je ve Velké Británii založeno ve formě soukromých společností.

2.1.3 Společnost s ručením omezeným a neomezeným

Britské obchodní společnosti se dále dělí podle toho, zda podílníci ručí za závazky neomezeně anebo pouze do výše nesplacené části upsaného podílu. Vycházíme-li ze zásady samostatné právní subjektivity společnosti²⁵, věřitelé nemohou vymáhat plnění přímo na podílnících, pokud není společnost v likvidaci. Podílníci, v případě neomezeného ručení, mají do té doby úhradovou povinnost jen vůči společnosti.²⁶ Společnosti s neomezeným ručením nejsou z pochopitelných důvodů ve Spojeném království pro zakladatele příliš atraktivní. Z celkového počtu obchodních

²³ Srov. čl. 763 odst. 1 zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací a čl. 2 nařízení SI2009/2425, The Companies (Authorised Minimum) Regulations 2000. [online] [cit. 2011-09-29]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/ukxi/2009/2425/pdfs/ukxi_20092425_en.pdf>.

²⁴ Srov. čl. 6 směrnice EU č. 77/91/EEC. [online] [cit. 2011-09-29]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:17:01:31977L0091:CS:PDF>>.

²⁵ *Salomon v A Salomon and Co Ltd* [1897] AC 22, 66 LJ Ch 35.

²⁶ *Oakes v Turquand and Harding* (HL 1867) LR 2 HL 325, [1861-73] All ER Rep 738 [74].

společností registrovaných v celé Velké Británii existuje pouze přibližně dvě promile společností založených v této právní formě.²⁷

Pokud jde o soukromé společnosti s ručením omezeným, britské právo určuje možnost ručení podílovým kapitálem nebo tzv. garancí.

U společností s ručením omezeným garancí podílník takové společnosti slibuje, že v případě likvidace bude ručit svým majetkem až do výše stanovené v garanci. Žádný vklad do takové společnosti není vyžadován a prakticky ani není možný. Společnost se tedy zakládá bez kapitálu. Výše ručení každého podílníka je stanovena v tzv. prohlášení o garanci. Celková výše této garance je někdy nazývána též jako garanční fond.²⁸ Zákon neurčuje minimální výši garance jednotlivého podílníka. Podílníci obvykle v tomto typu společnosti ručí do výše jedné nebo deseti liber. Statisticky nejčastější dosahuje podílový kapitál výše sta liber.²⁹

Zákonodárce upravil problematiku ručení podílníků v The Companies Act 2006 pouze zevrubně. Základ právní úpravy je uveden v části první věnující se obchodním společnostem. Podrobné podmínky ručení podílníků jsou zpracovány v The Insolvency Act 1986³⁰. Shodně s tuzemskou úpravou tento zákon stanoví povinnost podílníka společnosti s ručením omezeným s podílovým kapitálem ručit až do výše nesplacené části svého vkladu.

Mayson³¹ uvádí jako hlavní rozdíl mezi společnostmi s ručením omezeným a společnostmi s ručením omezeným garancí pouze uhrazení vkladu podílníka do podílového kapitálu u první z nich. Obě právní formy společností se dále také ale liší právní úpravou jejich činností. Oddělenou úpravu pro každou z forem obchodních společností najdeme např. v the Insolvency Act 1986. Pro stanovené účely pak zákon

²⁷ Srov. v příloze této práce.

²⁸ FRENCH, Derek; MAYSON, Stephen; RYAN, Christopher. *Company law*. New York : Oxford university press, 2010. s. 54. Dále také HICKS, Andrew; GOO, S. H. *Cases and Materials on Company Law*. Sixth edition. New York : Oxford university press, 2008. s. 270-280.

²⁹ Srov. přílohu této práce.

³⁰ Zákon o insolvenční z rou 1986.

³¹ FRENCH, Derek; MAYSON, Stephen; RYAN, Christopher. *Company law*. New York : Oxford university press, 2010. s. 52.

dokonce výslovně předpisuje vytvoření společnosti s ručením omezeným garancí.³² Příkladem může být koupě nemovitosti přes tzv. *collective enfranchisement*³³. Společnosti s ručením omezeným garancí bývají zakládány zejména k neziskovým účelům, pro charitativní účely nebo jako sportovní kluby, jejichž příjmy tvoří členské příspěvky nebo zápisné.³⁴

Na rozdíl od veřejné společnosti s ručením omezeným, společnost s ručením omezeným garancí může být zřízena pouze jako společnost soukromá. Toto omezení platí ve Spojeném království od 22. prosince 1980. V současné době existuje již jen velmi málo společností založených podle původní právní úpravy.³⁵ Stejnou novelizací bylo znemožněno nově zakládat společnosti s ručením omezeným garancí s podílovým kapitálem, též označované jako hybridní společnosti. Existující hybridní společnosti však stále mohou pokračovat v činnosti. Ustanovení The Companies Act 2006 týkající se výlučně těchto společností nebyla derogována.³⁶ V některých, zejména v tzv. „offshore“ jurisdikcích, např. v britské korunní dependenci, ostrově Man, je možnost nadále takové společnosti zřizovat. Tato možnost je určena zejména pro residenty některých třetích zemí vyžadujících oddělení řízení společnosti a participaci na hospodářském výsledku společnosti pro účely daňové optimalizace. Principiálně by se tento typ společnosti dal srovnat s českou komanditní společností. Lepším příkladem však může být dnes již neexistující komanditní společnost na akcie. Ve všech případech mají totiž společnosti více typů společníků s různými pravomocemi. V společnosti s ručením omezeným garancí s podílovým kapitálem jde o podílníky a garanty. Pouze podílník pak může vykonávat práva spojená s řízením společnosti.

³² *Fletcher Kennedy Limited [online]*. 2011 [cit. 2011-10-10]. Company limited by guarantee. Dostupné z WWW: <http://www.fletcherkenedy.com/limited_by_guarantee.html>.

³³ Jde o přibližně o privatizaci nájemního bydlení.

³⁴ SEALY, Leonard Sedgwick. *Cases and materials in company law*. 9. New York : Oxford university press, 2010. The Company and its Corporation, s. 20.

³⁵ *Company wizard [online]*. c2011 [cit. 2011-10-05]. Limited Company FAQs. Dostupné z WWW: <http://www.company-wizard.co.uk/help/Limited_Company_FAQs.aspx>.

³⁶ Zákodárce se snaží zachovat vysoký standart právní jistoty. Společnost by měla fungovat za takových podmínek, za jakých byla založena.

2.2 Druhy obchodních společností v České republice

2.2.1 Veřejná obchodní společnost

Veřejná obchodní společnost je jednou z nejstarších forem obchodních společností, jejíž kořeny sahají až do 14. století. Na našem území lze sledovat vývoj veřejné obchodní společnosti od přijetí Všeobecného obchodního zákoníku v roce 1862. Tento druh společnosti je svoji povahou určen především pro fyzické osoby, které budou k dosahování podnikatelských cílů společnosti užívat především svých personálních kvalit. Sami společníci zde vykonávají i řídicí a kontrolní funkce. Veřejná obchodní společnost, jejíž struktura a fungování není právem zbytečně komplikována, je vhodná zejména pro jednoduché činnosti. Penězi ocenitelný vklad je druhořadý, hlavní úkol zde hrají schopnosti, výkon společníků a jejich vzájemná důvěra.³⁷ Právě vzájemná důvěra je pak umocněna neomezeným ručením jednotlivých společníků. Eliáš uvádí veřejnou obchodní společnost jako vhodnou zejména pro „malé a střední podnikání zejména v obchodě, službách, cestovním ruchu, drobné řemeslné výrobě a tam, kde provoz podniku společnosti obstarávají především příslušníci jedné rodiny“³⁸. V České republice je počet veřejných obchodních společností poměrně nízký. Výjimečně je tato forma obchodní společnosti užívána i velkými subjekty, které mají rozsáhlou pobočkovou síť a vysoké finanční obraty. Jde především o společnosti s německými nebo rakouskými vlastníky, kde má tato forma obchodní společnosti větší oblibu.³⁹

Podle legální definice je veřejnou obchodní společností „společnost, ve které alespoň dvě osoby podnikají pod společnou firmou a ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně celým svým majetkem.“⁴⁰

³⁷ ELIÁŠ, Karel; POKORNÁ, Jarmila; DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva : Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha : C H. Beck, 2010. Hlava II, kapitola 8, Veřejná obchodní společnost, s. 104-105.

³⁸ ELIÁŠ, Karel; POKORNÁ, Jarmila; DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva : Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha : C H. Beck, 2010. Hlava II, kapitola 8, Veřejná obchodní společnost, s. 105.

³⁹ Takovými společnostmi jsou např. Kaufland Česká republika v.o.s., LIDL Česká republika v.o.s. Z ryze tuzemských subjektů jde např. o SEALL v.o.s.

⁴⁰ Srov. § 76 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

2.2.2 Komanditní společnost

Počátky komanditních společností lze sledovat již od 12. století, kdy se na území Janova začaly objevovat první smlouvy s prvky připomínající dnešní komanditní společnosti. Stejně jako veřejnou obchodní společnost pak Všeobecný obchodní zákoník z roku 1862 upravuje též společnost komanditní, a tak i tato forma obchodní společnosti má na našem území značnou tradici. Komanditní společnost je tvořena dvěma oddělenými typy společníků, komanditisty a komplementáři, a tím se zásadně odlišuje od ostatních forem obchodních společností.

Komanditisté jsou společníky, kteří ručí za závazky společnosti do výše jejich nesplaceného vkladu. Naproti tomu komplementáři ručí za závazky společnosti celým svým majetkem. Komanditní společnost tak nese prvky jak společnosti osobní, tak společnosti kapitálové. Toto zařazení lze podepřít ustanovením § 93 odst. 4 ObchZ, podle kterého, není-li stanoveno jinak, použijeme přiměřeně ustanovení o veřejné obchodní společnosti též na společnost komanditní a na právní postavení komanditistů ustanovení o společnosti s ručením omezeným. Každá komanditní společnost musí mít nejméně jednoho komanditistu a jednoho komplementáře. Tento typ společnosti je vhodný pro podnikání středního rozsahu, rodinná společenství a stejně tak i pro velké podniky⁴¹, kdy kapitálový prvek ve formě komanditistů umožňuje pružně reagovat na rozvíjející se obchodní případy.

2.2.3 Společnost s ručením omezeným

Na rozdíl od předchozích forem obchodních společností, jejichž podstata se zformovala přirozeným vývojem, společnost s ručením omezeným byla vytvořena mnohem později uměle, činností zákonodárce. Společnost s ručením omezeným se objevuje poprvé v Německu v roce 1892.⁴² Na území dnešní České republiky se společnost s ručením omezeným vyskytuje až od roku 1906 prostřednictvím rakouské úpravy. Po jejím vypuštění z tuzemského právního řádu v roce 1950 se znovu objevuje

⁴¹ ELIÁŠ, Karel; POKORNÁ, Jarmila; DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva : Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha : C H. Beck, 2010. Hlava II, kapitola 9, Komanditní společnost, s. 150. Příkladem budiž Globus ČR, k.s., která je opět vlastněna německými společníky.

⁴² ELIÁŠ, Karel; POKORNÁ, Jarmila; DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva : Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha : C H. Beck, 2010. Hlava III, kapitola 10, Společnost s ručením omezeným, s. 182.

až v roce 1989. Společnost s ručením omezeným je nejčastěji zakládanou formou obchodní společnosti v České republice⁴³. Dá se tedy říci, že je mezi zakladateli značně oblíbená. Při hledání optimálního vnitřního uspořádání nově zakládané společnosti je ceněna její variabilita a zejména pak omezení ručení jejích společníků pouze do výše souhrnu nesplacených částí vkladů a to podle stavu, který je uveden v obchodním rejstříku.⁴⁴ Právě variabilita této společnosti je základem její univerzálnosti a lze jí tak využít pro malé společnosti s jedním společníkem až po velké společnosti s mnoha zaměstnanci. Společnost s ručením omezeným také nemusí být zřízena jen pro podnikatelské účely. Hlavní nevýhodou společnosti s ručením omezeným je paradoxně zároveň i její hlavní přednost, tedy omezené ručení. Vůči obchodním partnerům společnosti se totiž společnost, která má pouze zákonem stanovený minimální základní kapitál, tedy 200.000 Kč, bude jevit jako nedůvěryhodná. To samozřejmě bude mít vliv na možnost získání externího financování⁴⁵. Obezřetnost dodavatelů při poskytování dodavatelských úvěrů může způsobit problémy s peněžním tokem společnosti zejména v jejích počátcích.

2.2.4 Akciová společnost

Počátky akciových společností, které se svoji strukturou podobají dnešním, spadají do 17. století. Nejstarší akciové společnosti se věnovaly zejména obchodu a bankovníctví. Na jejich rozvoji se velkou měrou podílela také Velká Británie, a to nejenom na britských ostrovech, ale i prostřednictvím svých kolonií. Akciová společnost je definována v ustanovení § 154 ObchZ jako společnost „*jejíž kapitál je rozvržen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě.*“ Za závazky odpovídá pouze společnost a to celým svým majetkem, jednotliví akcionáři za závazky společnosti neručí. Akciová společnost díky své struktuře a vysokou minimální výší základního kapitálu splňuje podmínky pro podnikání v regulovaných odvětvích, mezi které patří například bankovníctví. Ideální volbou je pro velké podniky s potřebou akumulace velkého množství kapitálu. Velkou výhodou pro akciové společnosti je možnost

⁴³ Viz příloha této práce.

⁴⁴ Srov. § 105 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵ Např. formou bankovního nebo dodavatelského úvěru. Rizikovost úvěru se bude dále odrážet v nabízených úrokových sazbách.

veřejného upisování akcií a obchodování s nimi na burzách cenných papírů.⁴⁶ Tím je pro společnost zajištěn aktuálně potřebný kapitál, pro akcionáře pak vysoká likvidita. Výběr akciové společnosti bude vhodný také v případě požadavku maximálního zjednodušení samotné vazby společníka ke společnosti. Při rozhodnutí opustit akciovou společnost není třeba jakkoliv měnit společenskou smlouvu, postačí pouhé převedení akcií na jinou osobu.⁴⁷ Významnou nevýhodu akciové společnosti lze spatřovat právě v této volné vazbě společníka vůči společnosti. Velké akciové společnosti mohou být řízeny profesionálním managementem, který je placen z prostředků společnosti. Management však není zpravidla vlastníkem společnosti⁴⁸ a jeho kroky nemusí nutně sledovat zájmy společnosti.⁴⁹ Zajištění kvalifikovaného řízení akciové společnosti tedy bude velmi nákladné a při zakládání nové společnosti je třeba zvážit, zejména s ohledem na objem a druh obchodních aktivit, zdali výhody složitě organizované společnosti vykompenzují její popsání nevýhody.

3. Způsoby zakládání obchodních společností

3.1 Způsoby zakládání společností ve Velké Británii

3.1.1 Založení společnosti propůjčením královské výsady

Založení společnosti propůjčením královské výsady je nejstarší ze způsobu inkorporace. Královské výsady byly propůjčovány obchodním společnostem od 16. století. Vzhledem k poloze Spojeného království byl hlavním důvodem zámořský obchod a kolonizace. V průběhu dalších desetiletí až prakticky do 19. století byly tímto způsobem zakládány i ryze britské obchodní společnosti, které se označovaly jako výsadní společnosti. Od 19. století jsou tímto způsobem zakládány převážně nekomerční subjekty.

⁴⁶ Předpokladem je však splnění dalších, zákonem požadovaných náležitostí.

⁴⁷ Stanovy mohou určit omezení převoditelnosti akcií na jméno.

⁴⁸ Tím se snažím pouze nastínit rozdíl mezi najatým vedením ve větších akciových společnostech a vedením společností menšího rozsahu a to jak akciových, tak i jiných právních forem. Nevylučuji tím ani možnost vlastnit akcie společnosti (příp. i zaměstnanecké akcie poskytované jako benefit).

⁴⁹ Jde o tzv. principal-agent problém, jehož vyřešení přináší společnosti další náklady a i přesto se ho nemusí vždy podařit plně vyřešit. Podrobnější výklad by přesáhl téma této práce.

3.1.2 Založení společnosti zákonem

Parlament může přijmout zákon, kterým zakládá společnost pro veřejné účely. V ojedinělých případech lze takto založit i společnost určenou ke komerčním účelům, a to zejména je-li třeba nuceně odkoupit pozemky z důvodu veřejného zájmu. Společnosti takto založené se nazývají „statutory companies”.

3.1.3 Založení společnosti procesem registrace u správního úřadu

Založení společností procesem registrace je dnes jeden z nejrozšířenějších způsobů zakládání obchodních společností ve Spojeném království. Registrace jako způsob založení společnosti je řešením problémů, které byly spojeny se získáváním královských výsad a zakládacích zákonů. Historie tohoto způsobu založení obchodní společnosti sahá do roku 1844, kdy byl zákonem *The Joint Stock Companies Act 1844* vytvořen registrační úřad, který byl oprávněn registrovat obchodní společnosti. Přijetí tohoto zákona bylo důsledkem stále se zvyšující poptávky po zakládání společností, na kterou bylo třeba reagovat pružnější metodou inkorporace. Účinností tohoto zákona byl zastaven dočasný způsob registrace, který měl uspokojit náhlou vysokou poptávku. Základní podmínkou této registrace bylo sepsání prohlášení o společnicích. Taková společnost nesla označení „public“⁵⁰, které později dostalo zcela jiný význam.

Původní systém registrace byl dvoufázový⁵¹ a skládal se z prozatímní registrace, která byla zpoplatněna dvěma librami. Taková registrace však nepřiznávala nové společnosti samostatnou právní subjektivitu.⁵² Pro její získání bylo třeba absolvovat komplikovanější řízení a znovu zaplatit poplatek, který taktéž činil dvě libry.⁵³

Od tohoto zbytečně komplikovaného postupu bylo brzy opuštěno a v roce 1856⁵⁴ byl systém nahrazen procesem jednofázovým. Tento způsob se v průběhu historie osvědčil natolik, že je s drobnými změnami používán dodnes.

⁵⁰ *Macintyre v Conell* 1 Sim NS 225, 61 ER 87.

⁵¹ Srov. *the Joint Stock Companies Act 1844*.

⁵² *Womersley v Merritt* 1867 LR 4 Eq 695.

⁵³ Teprve při úplné registraci bylo zkoumáno, zdali jsou splněny všechny náležitosti, aby mohla vzniknout úplná společnost a získat tak samostatnou právní subjektivitu.

⁵⁴ Srov. *The Joint Stock Companies Act 1856*.

3.1.4 Založení společnosti na základě delegace

Zákon může pravomoc k založení společnosti delegovat na ministry. Jejich rozhodnutí o založení nové obchodní společnosti však vyžaduje ještě souhlas parlamentu. Obdobným způsobem, na základě rozhodnutí Úřadu pro finanční služby⁵⁵, mohou být zřízeny např. otevřené podílové fondy. Poměrně významnými byly ještě v nedávné minulosti tzv. *housing action trusts*, které byly určeny k revitalizaci bytových domů.

3.1.5 Založení společnosti vydržením

Vydržení je způsob inkorporace, jehož podstatou je soudní rozhodnutí o opětovném udělení královské výsady v případě její ztráty, pokud je na společnost po dostatečně dlouhou dobu nahlíženo, jako by tuto výsadu nikdy neztratila⁵⁶. V podstatě jde o zlegalizování vadného právního stavu. V dnešní době se s tzv. preskripcí, jak se tento způsob také někdy nazývá, v praxi již nesetkáme.

3.2 Normativní způsob založení společnosti v České republice

Český právní řád je poměrně chudý na metody zakládání nových obchodních společností, a tak jedinou možností je založit společnost podle zákonem stanovených podmínek. Proces zakládání je rozdělen do dvou etap. V okamžiku účinnosti zakladatelského dokumentu nově zakládané společnosti je společnost založena. Pro její vznik je však ještě nutné takto založenou společnost zapsat do obchodního rejstříku. K tomuto úkonu je oprávněn příslušný rejstříkový soud.

4. Proces založení společnosti ve Velké Británii

Vznik společnosti ve Spojeném království je výsledkem nepříliš složitého administrativního procesu. Pro vznik společnosti jsou důležité dva okamžiky. Prvně je třeba sepsat velmi jednoduchý zakladatelský dokument, který je v anglickém jazyce jednotně nazýván memorandum of association⁵⁷ a druhou podmínkou je vyhovět požadavkům na registraci společnosti kladených zákonem. Ve Spojeném království

⁵⁵ The Financial Services Authority.

⁵⁶ *Re Company or Fraternity of Free Fishermen of Faversham* (1887) 36 ChD 329.

⁵⁷ Český překlad by mohl být „prohlášení o sdružení“. Vzor takové dokumentu tvoří přílohu této práce.

provádí tuto registraci pověřený matrikář⁵⁸, který je zároveň vedoucím úřadu nazývaného rejstřík společností.⁵⁹ Z důvodu odlišností v právním řádu má každá z částí Spojeného království svůj nezávislý rejstřík společností. Výjimku tvoří Anglie a Wales, pro které je úřad společný. Registrační kanceláře jsou umístěny v Cardiffu, Edinburgu a Belfastu. Rejstřík společností je orgánem státní správy. Jedná se o výkonnou agenturu vládního oddělení pro podnikovou inovaci.

Proces zakládání nové obchodní společnosti je ve Spojeném království jednofázový. Britské právo nerozeznává okamžik založení a vzniku. Pro nově zakládanou společnost je tak důležitý pouze moment registrace provedený příslušným registračním úřadem, tímto okamžikem je dovršen celý proces jejího založení.⁶⁰

Těžiště celého procesu spočívá ve vyplnění formuláře IN01⁶¹ a jeho doručení společně se zakladatelským dokumentem a stanovami (nebude-li se společnost řídit modelovými stanovami) registračnímu úřadu. Celý tento postup lze učinit elektronickou cestou, nejedná-li se o registraci společnosti s neomezeným ručením. U tohoto typu obchodní společnosti je registračním úřadem vyžadováno listinné podání. Veškeré potřebné dokumenty jsou k dispozici ke stažení na internetových stránkách rejstříku společností. Dalšími obligatorními dokumenty, které tvoří přílohu registrace, jsou:

- a) zakladatelský dokument,
- b) stanovy společnosti, nepostačují-li modelové stanovy,
- c) prohlášení o podílovém kapitálu, vytváří-li společnost podílový kapitál,
- d) prohlášení o navrhovaných orgánech společnosti,
- e) prohlášení o vyhovění zákonných požadavků.

Spojené království jednou z prvních zemí, která nabídla elektronické podání ve věcech registrací obchodních společností a jejich změn. Tento způsob však nelze použít při registraci soukromé společnosti s neomezeným ručením. V současné době je více než 80% společností zakládáno elektronickou cestou. Elektronický způsob registrace je preferován i samotným rejstříkem společností. Pro využití této cesty hovoří i snížený

⁵⁸ Orig. „The registrar“.

⁵⁹ Orig. „The Companies House“.

⁶⁰ Srov. čl. 7 odst. 1 zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací.

⁶¹ Formulář je součástí přílohy.

správný poplatek za registraci. Za písemné podání registračního formuláře je účtováno 40 liber, při využití elektronické cesty pouze 13 liber. Elektronický systém je dostupný online na webových stránkách rejstříku společností.⁶² Alternativně je možno využít služeb některé z mnoha specializovaných společností, které vyvinuly vlastní registrační systém a k celému procesu nabízejí navíc dodatečné služby.⁶³

Běžná lhůta k vyřízení registrace je 24 hodin, za zvýšený poplatek je možné vyřídit registraci v den podání.

Pracovníci registru společností provedou kontrolu všech náležitostí a není-li zjištěna skutečnost bránící provedení registrace, vystaví registr společností jménem matrikáře registru certifikát o inkorporaci, který je předpokladem pro zahájení činnosti společnosti. Nově vzniklé společnosti je též přiděleno registrační číslo. Certifikát obsahuje informace o:

- a) firmě a registrační číslu společnosti,
- b) datu inkorporace,
- c) druhu obchodní společnosti,
- d) umístění sídla společnosti.

Dochází-li k registraci akciové společnosti, je třeba navíc žádat o vystavení tzv. obchodního certifikátu. Takový certifikát je vydán na základě vyplněného formuláře SH50 a nejdříve po upsání stanoveného počtu akcií. Teprve obchodní certifikát umožňuje akciové společnosti zahájit obchodní činnost.⁶⁴ Na vydání obou certifikátů je právní nárok, jsou-li splněny všechny zákonem stanovené podmínky.

O provedení registrace nové společnosti rejstřík společností informuje veřejnost prostřednictvím určené sbírky rozhodnutí.⁶⁵

4.1 Zakladatelský dokument

Obchodní zákoník používá pro tento institut pojmu *memorandum of association*. Na rozdíl od českého právního řádu terminologicky nerozlišuje název zakladatelského

⁶² Samotný systém není provozován přím rejstříkem společností, ale jinou vládní agenturou.

⁶³ Jde např. o možnost konzultací, pronájmu sídel společností apod.

⁶⁴ *The Companies House* [online]. c2011 [cit. 2011-11-19]. Companies Act 2006 Guidance. Dostupné z WWW: <<http://www.companieshouse.gov.uk/about/gbhtml/gp1.shtml>>.

⁶⁵ Jde o implementaci směrnice 2009/101/EC. Určenou sbírkou je např. pro oblast Anglie a Walesu *London Gazette*. Ke zveřejňování informací dochází v týdenní periodě.

dokumentu u různých typů obchodních společností a situaci, kdy je zakladatelský dokument sepsán pouze jedním subjektem. Od účinnosti The Companies Act 2006 ztratil zakladatelský dokument obchodní společnosti na svém významu. Z původně poměrně informačně obsáhlého dokumentu se nyní stal jednoduchý institut, vyjadřující pouze úmysl zakladatelů založit společnost a být podílíky takové společnosti, popřípadě nabýt alespoň jednu akcii nově zakládané veřejné společnosti s ručením omezeným a stát se tak jejími akcionáři.⁶⁶ Jde o důsledek rozsáhlé odborné diskuze⁶⁷, jejímž cílem je zjednodušení administrativních povinností při podnikání. Pro memorandum of association je obligatorní písemná forma a může být sepsáno nejméně jedním zakladatelem. Nejvyšší počet budoucích podílíků není zákonem stanoven. Zakladatelem se může stát jakákoliv osoba, jež má právní subjektivitu. Zároveň platí, že každá společnost může mít pouze jeden domicil, tedy společnost se stejnou firmou a registračním číslem nemůže být registrována ve více registrech společností.

4.2 Stanovy společnosti

Stanovy obchodní společnosti jsou elementárním dokumentem, který je třeba k tomu, aby společnost mohla být vůbec zaregistrována a posléze mohla samostatně působit. Tohoto dokumentu se společnost nemůže v žádném okamžiku své existence vzdát.⁶⁸ Stanovy řeší každodenní provoz společnosti, rozdělení pravomocí mezi podílíky (akcionáře) a další orgány společnosti, organizaci a svolávání valných hromad, kvora pro přijetí rozhodnutí nebo i např. rozdělení zisku. Stanovy společnosti také mohou obsahovat předmět činnosti, pokud si ho společnost zvolila.

Protože příprava stanov je poměrně časově a odborně náročná, mají zakladatelé společnosti k dispozici modelové verze, upravené podzákoným právním předpisem.⁶⁹ Běžně se též označují jako „Table A“, což je název užívaný předchozím obchodním zákoníkem. Modelové stanovy jsou komplexním dokumentem detailně řešícím otázky chodu společnosti. Jsou použitelné pro soukromé a veřejné společnosti s omezeným

⁶⁶ HICKS, Andrew; GOO, S. H. *Cases and Materials on Company Law*. Sixth edition. New York : Oxford university press, 2008. The Constitution: Articles of Association, s. 164-165.

⁶⁷ Company Law Review Steering group.

⁶⁸ Srov. čl. 18 odst. 1 zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací.

⁶⁹ Srov. přílohy nařízení SI2008/3229, The Companies (Model Articles) Regulations 2008. [online] [cit. 2011-10-20]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/uksi/2008/3229/pdfs/uksi_20083229_en.pdf>.

ručením. Pro založení společnosti s neomezeným ručením je nutné sepsání autentických stanov. Nic však nebrání inspiraci v modelových stanovách. Zakladatelé společnosti mají pochopitelně možnost modelové stanovy v mezích zákona upravit dle své aktuální potřeby. The Companies Act 2006 stanoví závazná pravidla pro jejich formální úpravu.⁷⁰ Stanovy musí být tvořeny jedním dokumentem rozděleným do článků s postupným číslováním. Pokud zakladatelé chtějí upravit pouze dílčí ustanovení modelových stanov, mohou tak učinit formou sepsání jednoduchého dokumentu, kde budou označeny vyloučené články a zároveň články, které budou k modelovým stanovám přidány. Tento způsob je zcela jistě elegantním řešením, neboť umožňuje komukoliv se během krátké doby zorientovat v příslušných modifikovaných stanovách.⁷¹ Znalost modelových stanov společnosti totiž patří mezi základní vědomosti právníků specializujících se na obchodní právo ve Spojeném království. Nejsou-li individuálně sestavené stanovy společnosti předloženy při registraci nové společnosti, stávají se pro společnost automaticky závazné zákonné modelové stanovy. Z důvodu maximálního zjednodušení a urychlení procesu registrace nové společnosti jsou tyto předpřipravené stanovy zakladateli hojně využívány. Stanovy společnosti mohou být sepsány v jakémkoliv jazyce, avšak při registraci je třeba předložit jejich úředně ověřený překlad, nejsou-li sepsány v jazyce anglickém.⁷²

Modelové stanovy byly poprvé vytvořeny v polovině devatenáctého století a jejich dnešní podoba se od původních verzí příliš neliší. Kritici tvrdí, že jsou příliš obecné a nereflktují skutečný vývoj obchodních společností zejména v posledních deseti letech. Modelové stanovy jsou vytvořeny totiž tak, aby byly využitelné pro maximální počet subjektů a to včetně těch společností, které byly založeny před mnoha lety. Je také důležité si uvědomit, že modelové stanovy podléhají novelizacím⁷³. Pro společnosti, ale i další subjekty, je závazné jejich účinné znění. Svým charakterem, spočívajícím na poskytnutí jednoduchých řešení provozu společnosti, jsou modelové

⁷⁰ Srov. čl. 20 zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací.

⁷¹ FRENCH, Derek; MAYSON, Stephen; RYAN, Christopher. *Company law*. New York : Oxford university press, 2010. Content of articles of association, s. 54.

⁷² Srov. čl. 7 nařízení SI2009/1803, The Registrar of Companies and Applications for Striking Off Regulations 2009. [online] [cit. 2011-10-20]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/uksi/2009/1803/pdfs/uksi_20091803_en.pdf>.

⁷³ Novelizace modelových stanov se však děje ojediněle.

stanovy v praxi vhodné spíše pro menší společnosti. Takovou úpravu však považují za opodstatněnou. Modelové stanovy by měly sloužit právě zejména zakladatelům malých společností, aby jim usnadnily proces založení, následného řízení a minimalizaci vstupních nákladů. Naopak větší společnosti mají povětšinou k dispozici odborníky a více finančních prostředků. Struktury takových společností vyžadují individuální řešení a najít kompromis splňující požadavky většiny by byl náročný a neefektivní. Za chybu normotvůrce však lze považovat to, že stanovy stále nepočítají s možností založení společnosti s jedním společníkem. Přičemž právě pro takové společnosti by modelové stanovy měly být k dispozici bez potřeby jejich následných úprav.

Kromě formálních náležitostí alternativních stanov společnosti určených v The Companies Act 2006 je třeba také dodržet pravidla stanovená dalšími zákony a vytvořená judikaturou. Podle rozsudku případu *Welton v Saffery*⁷⁴ je každé ujednání ve stanovách, které je v rozporu s platným právem, neplatné. Obdobně je pak stejná zásada potvrzena v rozsudku *Re Peveril Gold Mines Ltd*⁷⁵, kde se výslovně řeší inkonzistence pravidel zakotvených ve stanovách s právem upravujícím obchodní společnosti. Z dalších zákonů je možno zmínit The Stock Transfer Act 1963⁷⁶, který obsahuje kogentní ustanovení a výslovně tak vylučuje možnost odchýlení od této úpravy.

Stanovy společnosti mohou omezit práva členů představenstva zavazovat společnost. Takové omezení však není účinné vůči třetím osobám jednajícím v dobré víře a nemohou tak ovlivnit práva a povinnosti vyplývající ze závazkových vztahů.⁷⁷ Avšak neplatí, že osoba nejedná v dobré víře pouze proto, že si je vědoma existence omezujícího ustanovení ve stanovách společnosti a toho, že statutární orgán jednal v rozporu s nimi. Jedná se však o jedinou výjimku stanovenou zákonem. Ve všech dalších případech, jako je např. stanovení předmětu činnosti společnosti, platí, že stanovy společnosti jsou veřejně přístupné a třetí strana se tak s jejich obsahem může kdykoliv seznámit.⁷⁸

⁷⁴ *Welton v Saffery* [1897] AC 299.

⁷⁵ *Re Peveril Gold Mines Ltd* [1898] 1 Ch 122.

⁷⁶ Zákon o převodu akcií z roku 1963.

⁷⁷ Srov. čl. 40 odst. 1, odst. 2 písm. a zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací.

⁷⁸ *Mahony v east Holyford Mining co Ltd* (1875) LR 7 HL 869.

Stanovy společnosti mohou obsahovat též předmět činnosti. Až do roku 2009 musela každá obchodní společnost mít v zakladatelské listině přesně stanovený předmět činnosti. The Companies Act 2006 nově stanovil pravidlo neomezeného předmětu činnosti, pokud není ve stanovách společnosti předmět činnosti uveden.⁷⁹ Předmět činnosti se tedy nyní uvádí dobrovolně, a to pouze ve stanovách společnosti. Recentní právní úprava je však v rozporu s evropskou směrnicí, která vyžaduje u akciových společností vymezení předmětu její činnosti.⁸⁰ Uvedou-li jej zakladatelé dobrovolně při zakládání nové společnosti, měli by uvážit všechny následky takového rozhodnutí. Bude-li totiž ve stanovách společnosti stanoven předmět, který společnost v budoucnu nebude naplňovat nebo se rozhodne začít provozovat i další činnost, aniž by předmět činnosti byl odpovídajícím způsobem upraven, může dojít k nařízení likvidace takové společnosti.⁸¹ Takový postup lze dovodit z judikatury⁸², která však ještě k tomu zavádí institut hlavního předmětu činnosti. To má praktický význam zejména při soudním řešení sporů v tzv. kvazi-osobních obchodních společnostech. Hlavní předmět činnosti mající zásadní interpretační úlohu při vzniku podezření, že společnost neplní svůj zapsaný předmět činnosti, byl v případě *Anglo-Overseas Agencies Ltd v Green*⁸³ definován takto: „pokud je předmět činnosti popsán v několika odstavcích a první z nich se jeví jako hlavní a ostatní z nich jako doplňkové, je takový předmět považován za hlavní předmět činnosti.“ Určení předmětu činnosti brání společnosti vstoupit do závazkově-právních vztahů, odchylují-li se od tohoto předmětu. Jednání v rozporu s předmětem činnosti je označováno jako překročení pravomocí a takový právní úkon je neplatný. Novelizace spočívající v možnosti nestanovit předmět činnosti tak má účinek zvyšující právní jistotu. Společnost bez předmětu činnosti totiž nemůže při svém jednání překročit pravomoc,⁸⁴ a tak takový právní úkon nemůže být považován od počátku za neplatný. Vzhledem k zrušení povinnosti stanovení předmětu činnosti se jeví jako vhodná varianta pro většinu obchodních společností žádný předmět činnosti

⁷⁹ Srov. čl. 31 odst. 1 zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací.

⁸⁰ Srov. čl. 2 směrnice Rady ES č. 77/91/EEC. [online] [cit. 2011-10-19]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1977:026:0001:0013:EN:PDF>>.

⁸¹ Jde o tzv. doktrínu „ultra vires“.

⁸² *Re German Date Coffee Co* (1882) 20 ChD 169.

⁸³ *Anglo-Overseas Agencies Ltd v Green* [1961] 1 QB 1.

⁸⁴ *Ashbury Railway Carriage and Iron Co Ltd v Riche* LR 7 HL 653, 44 LJ Ex 185.

neuvádět. Společnost pak může operativně reagovat na aktuální potřeby, aniž by musela provádět nějaké administrativní změny.

Skutečný význam stanov společnosti pro její založení a provoz vystihla judikatura. Podle *Re Tavorne Mining Co*⁸⁵ tvoří stanovy společnosti smlouvu mezi společnostmi a podílíky a mezi podílíky navzájem.⁸⁶ Ustanovení čl. 33 odst. 1 CA2006 vychází z tohoto rozsudku a rozšiřuje ho na všechny základní dokumenty společnosti. Podle tohoto článku totiž jakýkoliv základní dokument zavazuje společnost a její podílíky (nebo akcionáře) do stejné míry, jako by mezi těmito subjekty existovala reálná kontraktační vůle. Ustanovení základních dokumentů se tak aplikuje na každý případ právního vztahu mezi společnostmi a společníky a mezi společníky navzájem. Historicky byl tento vztah označován různými výrazy, jejichž význam se však v českém jazyce stírá. Obecně je lze přeložit jako „společenská smlouva“.⁸⁷ V současnosti je takový vztah označován v odborné literatuře jako zákonná smlouva.⁸⁸

4.3 Registrační formulář

Příhláška k registraci společnosti je jedním z dokumentů potřebných k provedení inkorporace. Tento formulář obsahuje všechny důležité informace o nově zakládané společnosti. Pro veřejnost je tento formulář k dispozici na internetových stránkách registru společností pod označením IN01, příp. je možné ho vyplnit online. Jednotlivé podstatné náležitosti jsou rozepsány níže v podkapitolách.

4.3.1 Název společnosti – name of company

Ustanovení čl. 57 CA2006 zmocňuje příslušného ministra ke stanovení znaků či symbolů, které mohou tvořit název společnosti, a pravidla jeho tvoření. Podle podzákonného právního předpisu⁸⁹ jsou v názvu společnosti povoleny pouze znaky

⁸⁵ *Re Tavorne Mining Co (Pritchard's Case)* LR 8Ch App 956.

⁸⁶ Též podle *Wood v Odessa Waterworks CO* (1889) 42 ChD 636, což je mnohem známější případ. Podle tohoto případu smlouva působí i vůči komukoliv dalšímu, kdo jedná se společností a společníky.

⁸⁷ *Welton v Saffery* [1897] AC 299 jako social contract, dále také jako social compact nebo partnership agreement v *Dutton v Gorton* (1917) 23 CLR 362.

⁸⁸ V angličtině „statutory contract“. Srov. ROACH, Lee. *Company Law Concentrate*. First edition. New York : Oxford university press, 2011. Directors, s. 47.

⁸⁹ Srov. část 2 nařízení SI2009/1085, The Company and Business Names (Miscellaneous Provisions)

latinské abecedy, arabských číslic a interpunkční znaménka. Maximální délka názvu je stanovena na 160 znaků.

Společnost, jejíž název je urážlivý či pohoršující nebo by mohl způsobit porušení normy správního nebo trestního práva, nemůže být zaregistrována.⁹⁰ Problematický je však pouze takový název, který se jeví jako urážlivý či pohoršující celé společnosti, nikoliv jen některým skupinám.⁹¹ Tato podmínka je vhodným kompromisem, neboť eliminuje případné stížnosti nebo obstrukce, které by mohly vyvinout jednotlivé zájmové skupiny s cílem poškodit již existující společnost. Problematické by bylo také dokazování a rozhodování v konkrétních sporných případech. Limity tvorby názvu mohou být také stanoveny zvláštními zákony.

Další kategorii omezující výběr názvu společnosti tvoří používání citlivých slov nebo výrazů. Souhlas ministra je vyžadován v případě, že by název společnosti mohl vzbudit dojem, že existuje spojení mezi společností a vládou Spojeného království, Walesu, Skotska, Severního Irska, místním úřadem nebo jakýmkoliv jiným správním úřadem.⁹² Ministr může dále stanovit specifická slova či výrazy, pro jejichž použití je třeba souhlasu podmíněného získáním stanoveného vyjádření.⁹³

Matrikář nepovolí registraci názvu společnosti, které by bylo podobné jménu jiné, již registrované společnosti a mohlo by jí způsobit škodu zneužitím jejího dobrého jména. Příjmení v názvu společnosti je možné využít za předpokladu, že zakladatel společnosti jedná v dobré víře a čestně. Jméno podílníka nebo akcionáře nelze použít,

Regulations 2009. [online] [cit. 2011-10-10]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/uksi/2009/1085/pdfs/uksi_20091085_en.pdf>.

⁹⁰ Srov. čl. 53 zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací.

⁹¹ FRENCH, Derek; MAYSON, Stephen; RYAN, Christopher. *Company law*. New York : Oxford university press, 2010. s. 62.

⁹² Srov. čl. 54 odst. 1 písm. c a čl. 1193 odst. 1 písm. c zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací a příloha nařízení SI2009/2982, The Company, Limited Liability Partnership and Business Names (Public Authorities) Regulations 2009. [online] [cit. 2011-10-10]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/uksi/2009/1085/pdfs/uksi_20091085_en.pdf>.

⁹³ Srov. čl. 55 odst. 1, čl. 56 odst. 1 písm. b, čl. 1194 odst. 1, čl. 1195 odst. 1 písm. b a čl. 1292 odst. 1 zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací a příloha nařízení SI2009/2615, The Company, Limited Liability Partnership and Business Names (Sensitive Words and Expressions) Regulations 2009. [online] [cit. 2011-10-12]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/uksi/2009/2615/pdfs/uksi_20092615_en.pdf>.

pokud by bylo schopné vyvolat záměnu s jinou společností.⁹⁴ Na případy spekulativního zakládání společností se jmény známých osobností nebo výrobků, služeb či jiných názvů spojených s jinými společnostmi reagovala judikatura v případě Glaxo⁹⁵ vytvořením institutu zneužití procesu registrace společností.

Společnost je oprávněna při své obchodní činnosti využít i jiného označení než je název společnosti. Takové označení musí splňovat stejné požadavky, jaké jsou kladeny na název společnosti.⁹⁶

Některé druhy obchodních společností musí ve svém názvu užívat také dodatek odlišující právní formu společnosti, tzv. sufix. U společností s ručením omezeným jde podle čl. 59 CA2006 o dodatek „limited“ nebo „Ltd“, pro veřejné společnosti s ručením omezeným platí povinnost užívat sufix „public limited company“ nebo „plc“.⁹⁷ Zvláštní ustanovení je určeno společnostem, jejichž sídlo je na území Walesu. Tyto společnosti, zákonem též označované jako „velšské“, mohou mimoto používat také velšský ekvivalent těchto rozlišovacích dodatků.⁹⁸ Nevyhoví-li zakladatelé společnosti požadavku na zařazení dodatku odlišujícího právní formu společnosti, může matrikář odmítnout takovou společnost zaregistrovat.

Neziskové společnosti zabývající se charitou nebo podporou obchodu, umění, vědy, náboženství či vzdělání mohou obdržet výjimku z povinnosti užívat rozlišovací dodatek. Takovou výjimku, a zároveň osvědčení o předmětu činnosti takové společnosti, může udělit opět pouze matrikář.⁹⁹ Ten je ale zároveň oprávněn kdykoliv tuto výjimku společnosti odebrat.

V případě soudního řízení týkajícího se zneužití jména jiné společnosti může soud pouze nepřímo, pod pohrůžkou zrušení, donutit společnost ke změně svého názvu.

⁹⁴ *M P Guimaraens and Son v Fonseca and Vasconcellos Ltd* (1921) 38 RPC 388.

⁹⁵ *Glaxo plc v Glaxowellcome Ltd* [1996] FSR 388.

⁹⁶ Srov. čl. 1192-1199 zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací.

⁹⁷ Srov. čl. 58 odst. 1 zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací.

⁹⁸ Srov. čl. 58 odst. 2 zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací.

⁹⁹ Srov. čl. 60 odst. 2 zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací a nařízení SI2009/1085, The Company and Business Names (Miscellaneous Provisions) Regulations 2009. [online] [cit. 2011-10-11]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/uksi/2009/1085/pdfs/uksi_20091085_en.pdf>.

Soud však není oprávněn iniciovat konkrétní změnu jména společnosti, stejně tak nemůže učinit ani matrikář.¹⁰⁰

V několika málo případech je prolomena ochrana společností před přímým autoritativním příkazem ke změně názvu společnosti. Takový příkaz může učinit pouze státní tajemník v případě, že odmítne výjimku udělenou registrátorem ohledně užití dodatku odlišujícího právní formu společnosti. Změna v tomto případě může spočívat pouze v doplnění příslušného dodatku rozlišujícího právní formu společnosti. Státní tajemník dále může vydat příkaz ke změně názvu společnosti, pouze pokud navrhovaný název je zaměnitelný s již registrovaným názvem nebo navrhovaný název vzhledem k předmětu činnosti může vyvolat ve veřejnosti omyl nebo dokonce způsobit škodu. Změna názvu společnosti je v tomto případě vynucována trestními sankcemi, ale opět nedochází k jeho autoritativní změně.

Prováděcí předpisy stanoví povinnost označit sídlo společnosti jejím názvem, stejná povinnost platí i pro místo podnikání.¹⁰¹ Informace o názvu společnosti musí být na objektu zveřejněna viditelně. V případě, že v objektu má sídlo více společností, postačí ke splnění této povinnosti zobrazení názvu společnosti na elektronicky řízeném panelu, nepřetržitě nejméně po dobu 15 sekund a zároveň nejméně jedenkrát v průběhu tří minut.

Stejný předpis dále detailně stanoví podmínky, za jakých je společnost povinna užívat svůj registrovaný název. Takovou úpravou se normotvůrce snaží chránit především potenciální obchodní partnery. Nařízení tak např. předepisuje otištění názvu společnosti na všechny obchodní dopisy, korespondenci a jakékoliv oficiální nebo prezentační dokumenty společnosti apod.

4.3.2 Sídlo společnosti

Území Spojeného království je z hlediska právních řádů rozděleno do tří oblastí, kterými jsou Anglie společně Walesem, Skotsko a Severní Irsko. Z tohoto důvodu je tedy důležité zvážit, do jaké z těchto tří oblastí bude sídlo společnosti umístěno. Z procesního hlediska bude nutné správně zvolit registrační kancelář, která je pro každou

¹⁰⁰ *Halifax plc v Halifax Repossessions Ltd* [2004] EWCA Civ 33.

¹⁰¹ Srov. nařízení SI2008/495, The Companies (Trading Disclosures) Regulations 2008. [online] [cit. 2011-10-20]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/uksi/2008/495/pdfs/ukxi_20080495_en.pdf>.

z těchto oblastí odlišná a proces registrace může být mírně modifikován. Sídlo společnosti má také zásadní význam pro určení právního řádu, kterému bude společnost nadále podléhat a tedy stanovení jejího domicilu. Ustanovení čl. 88 CA2006 označuje termínem „velšská společnost“ takové společnosti, které mají svoje sídlo umístěno na území Walesu a jejich registrace proběhla prostřednictvím matrikáře určeného pro oblast Anglie a Walesu.

Pro zakladatele je správná volba území registrace významná. Zákon paradoxně takřka znemožňuje společnosti pozdější změnu umístění sídla v rámci různých oblastí Spojeného království. Pro takovou změnu je totiž třeba návrhnutí a přijetí zákona parlamentem.¹⁰² Lewis tuto situaci přirovnává ke státnímu občanství fyzické osoby.¹⁰³ Spíše než změně sídla v rámci jurisdikcí Spojeného království se však literatura věnuje změně sídla společnosti z jednoho státu do druhého, a tedy změně domicilu v pravém slova smyslu. Kromě standardního postupu, tedy schválení parlamentem, je třeba existence speciální právní úpravy v cílovém státu.¹⁰⁴ Historicky lze sledovat transfery zejména v oblastech zemí Commonwealthu.

Ze statistických údajů vyplývá, že nejvyšší počet obchodních společností je zakládán na území Anglie a Walesu. Kupříkladu v Severním Irsku není založena ani jedna veřejná společnost.¹⁰⁵

Sídlo společnosti přikládá zákon velkou váhu. Ustanovení čl. 87 CA2006 stanoví, že adresa sídla společnosti slouží k vnější komunikaci a doručování písemností a tedy taková adresa musí být určena v každém okamžiku existence společnosti. To však přirozeně nevylučuje možnost výkonu předmětu činnosti na adrese jiné. Častá je též situace, kdy má společnost sídlo na území Velké Británie, avšak skutečnou činnost provádí v zahraničí.¹⁰⁶ To je způsobeno zejména lepšími podmínkami pro založení

¹⁰² Příkladem budiž *The British Olivetti Limited Act 1980*, který povolil změnu sídla ze Skotska do Anglie.

¹⁰³ Což dle mého názoru není úplně přiléhavé, neboť v případě Spojeného království jde o území jednoho státu.

¹⁰⁴ FRENCH, Derek; MAYSON, Stephen; RYAN, Christopher. *Company law*. New York : Oxford university press, 2010. s. 54.

¹⁰⁵ Srov. přílohu této práce.

¹⁰⁶ GIRVIN, Stephen D.; FRISBY, Sandra; HUDSON, Alastair. *Charlesworth's*. Eighteenth edition. London : Sweet & Maxwell/Thomson Reuters, 2010. s. 74.

společnosti ve Velké Británii. Zákon kogentně, ve smyslu nemožnosti vyloučení takového způsobu ze strany společnosti, stanoví, že dokumenty lze na adrese sídla společnosti zanechat nebo na adresu společnosti zaslat. Judikatura dále dovodila též další platné způsoby doručení.¹⁰⁷ Společnost se tak nemůže vyhnout doručení písemností od soukromých osob ani orgánů veřejné správy nepřístupností nebo dokonce neexistencí adresy svého sídla. Uvedení neexistující adresy vylučuje ve Spojeném království také systém poštovních směrovacích čísel, které jsou pevně svázány s blokem konkrétních nemovitostí.

Změnu sídla společnosti lze provést jednoduchým ohlášením matrikáři, který provede veřejné oznámení. Změna sídla společnosti je však možná jen v rámci jurisdikce, ve které byla společnost zaregistrována. Ode dne, kdy registrátor provede změnu, počíná běžet čtrnáctidenní lhůta, během které lze ještě platně doručovat na původní adresu společnosti.¹⁰⁸

Při zakládání obchodní společnosti ve Spojeném království je třeba mít na paměti, že zákon¹⁰⁹ stanoví povinnost zpřístupnit ke kontrole na adrese sídla společnosti určité dokumenty. Takovými dokumenty jsou: seznam podílníků (akcionářů), seznam členů ředitelů společnosti, smlouvy o výkonu funkce statutárního orgánu¹¹⁰, informace o odškodnění členů statutárního orgánu, seznam tajemníků společnosti, záznamy o rozhodnutích valné hromady, smlouvy týkající se nabytí vlastních akcií, dokumenty týkající se zpětného odkupu akcií a nákupu vlastních akcií z kapitálu veřejných společností, seznam vlastníků dluhopisů společnosti, listiny zakládající zástavní práva a seznam takových zástavních práv, účetní knihy společnosti.

4.3.3 Statutární orgán - director

Na rozdíl od české úpravy anglické právo používá pro označení funkce obdobné našemu statutárnímu orgánu, u všech druhů společností, jeden termín *director*. Tento termín tedy označuje jak člena představenstva, jde-li o ekvivalent české akciové společnosti, tak jednatele, hovoříme-li o společnosti s ručením omezeným. Je-li do

¹⁰⁷ *Spring Salmon and Seafoodn Ltd* 2004 SLT 501.

¹⁰⁸ Srov. čl. 87 odst. 2 zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací.

¹⁰⁹ Srov. čl. 1136 zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací.

¹¹⁰ Directors' service contracts.

funkce ředitel jmenováno více osob, tvoří spolu kolektivní orgán nazývaný *board of directors*¹¹¹.

Společnost jako nositel samostatné právní subjektivity¹¹² musí být spravována, řízena a její projevy vůle uskutečňovány prostřednictvím skutečných subjektů. K účelu správy a řízení jsou v každé obchodní společnosti určeny osoby vykonávající funkci ředitele. Zákon předepisuje ustanovení nejméně jedné osoby jako v této funkci pro případ soukromé společnosti a nejméně dvou osob v případě společnosti veřejné.¹¹³ Každá společnost dále musí mít nejméně jednu fyzickou osobu ve funkci statutárního orgánu.¹¹⁴ Nebudou-li u veřejné společnosti při jejím založení navrženy dvě osoby do funkce ředitele, nebude taková společnost zaregistrována.

Podle The Companies Act 2006 je ředitele považována nejen ta osoba, která byla do funkce řádně ustanovena, ale také jakákoliv jiná osoba, která vykonává činnost spadající do pravomoci ředitele, ačkoliv je funkce jednající osoby označena odlišně.

Žádost o registraci nové společnosti obsahuje seznam navrhovaných osob do funkce ředitele.¹¹⁵ Je třeba připojit jejich osobní údaje a adresu trvalého pobytu. Každá z navrhovaných osob musí s její nominací souhlasit a tento souhlas musí být v žádosti vyjádřen jejím podpisem. Zaregistrováním společnosti jsou navrhovaní kandidáti uvedeni do funkce.

Obchodní zákoník v části desáté jako předpoklad výkonu funkce ředitele určuje věk nejméně 16 let, avšak nevylučuje možnost ustanovit do této funkce osobu mladší, s podmínkou účinnosti suspendovanou do doby nabytí potřebného věku. Ustanovení dále stanoví zákonné zmocnění k vydání podzákonného právního předpisu určujícího podmínky, za kterých je možno udělit výjimku pro ustavení osoby mladší do funkce. Takový právní předpis však doposud nebyl vydán.

¹¹¹ Baňouch užívá v překladu pojem „správní rada“. Viz BAŇOUC, Hynek. Private company limited by shares : Britská obchodní společnost odpovídající našis polečnosti s ručením omezeným. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2001, 4, s. 373.

¹¹² *Salomon v A Salomon and Co Ltd* [1897] Ac 22. 66 LJ Ch 35.

¹¹³ Srov. čl. 154 zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací.

¹¹⁴ Srov. čl. 155 odst. 1 zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací.

¹¹⁵ Srov. čl. 9 odst. 4 písm. c zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací.

Další formální podmínky pro ustanovení do funkce statutárního orgánu uvádí The Company Directors Disqualification Act 1986.¹¹⁶ Jedná se o zákaz výkonu funkce pro auditory společnosti a pro osoby v osobním bankrotu. Vedle toho jsou vyloučeny též osoby, kterým soud na základě téhož zákona zakázal výkon funkce statutárního orgánu jako trest za špatné řízení společnosti vedoucí k jejímu bankrotu nebo za některé další činnosti podle insolvenčního zákona inkonzistentní s řádným výkonem takové funkce.¹¹⁷

Registrační formulář vyžaduje vyplnění kontaktní adresy ředitele a jeho trvalého pobytu. Obchodní zákoník klade velký důraz na poskytnutí aktuálních informací o adrese, kde je možno tento orgán společnosti zkontaktovat. To je důležité zejména pro věřitele společnosti, policii a správní orgány.¹¹⁸ Zákon užívá termínu „servisní adresa“¹¹⁹, kterou může být i adresa sídla společnosti. Zákon zakazuje uvedení adresy trvalého pobytu shodnou se servisní adresou, pokud jí bude adresa sídla společnosti.¹²⁰ Na rozdíl od přehnané otevřenosti českého obchodního rejstříku, ve Velké Británii zůstává adresa trvalého pobytu veřejnosti utajena. Taková informace je považována za chráněnou podle čl. 240 CA2006. Registrátor nemůže poskytnout informaci ani v případě, kdy adresa trvalého pobytu je stejná se servisní adresou. Adresa může být odtajněna pouze na základě soudního příkazu nebo souhlasu dotčené osoby.¹²¹

Osoby, které byly zvoleny do funkce ředitele, tvoří správní radu, které je kolektivním orgánem. Existuje-li tedy ve společnosti více osob v této funkci, jednají podle modelových stanov společnosti společně. Podle modelových stanov je tento orgán

¹¹⁶ Viz zákon o vyloučení osob z funkce ředitele společnosti z roku 1986.

¹¹⁷ Jde například o podvodné obchodování (fraudulent trading) – Srov. čl. 213 zákona The Insolvency Act 1986, ve znění pozdějších novelizací nebo neoprávněné obchodování (wrongful trading) – Srov. čl. 214 zákona The Insolvency Act 1986, ve znění pozdějších novelizací. Dále zneužití výkonu úřední moci - Srov. čl. 212 zákona The Insolvency Act 1986, ve znění pozdějších novelizací.

¹¹⁸ FRENCH, Derek; MAYSON, Stephen; RYAN, Christopher. *Company law*. New York : Oxford university press, 2010. Residential address, s. 445.

¹¹⁹ Srov. čl. 163 odst. 1 písm. b zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací.

¹²⁰ Srov. čl. 165 odst. 2 zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací.

¹²¹ A to pouze správním orgánům uvedeným v příloze nařízení SI 2009/214, The Companies (Disclosure of Address) Regulations 2009. [online] [cit. 2011-10-20]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/ukxi/2009/214/pdfs/ukxi_20090214_en.pdf>.

oprávněn zplnomocnit k samostatnému jednání kteréhokoliv ředitele, nebo jinou vhodnou osobu.

Jedním z důležitých aspektů, které je třeba zvážit již při zakládání společnosti, je odměňování ředitelů. Modelové stanovy společnosti totiž opravňují správní radu, aby určila výši odměny ředitelům. Takové řešení se jeví jako zcela nevhodné v případě, kdy nejde o malé společnosti, a členové správní rady jsou osobami odlišnými od podílníků. V takovém případě je třeba modelové stanovy odpovídajícím způsobem upravit. Vhodné řešení může spočívat v zakotvení mechanismu určujícího způsob, jakým bude odměna za výkon funkce vypočtena. Odměna se tak může odvíjet podle úspěšnosti v dosažení obchodních cílů nebo v závislosti na hospodářském výsledku společnosti. Modelové stanovy dále přiznávají náhradu za přiměřeně vynaložené náklady v souvislosti s výkonem funkce. Je tedy na místě zvážit, zdali není pro danou společnost vhodnější poskytovat náhradu těchto nákladů paušálně v rámci odměňování za výkon funkce.

Výkon funkce ředitele a člena správní rady není ve Spojeném království považován za pracovněprávní vztah a lze tak plně využít smluvní volnosti při stanovení podmínek výkonu takové funkce.

Každá obchodní společnost musí mít nejméně jednoho ředitele, pro akciovou společnost platí povinnost mít ředitele dva.

4.3.4 Tajemník společnosti

Tajemník společnosti, označován jako *secretary*, je osobou, která vykonává v obchodní společnosti zejména administrativní záležitosti. The Companies Act 2006 ho přímo činí odpovědným za ohlašování zásadních změn týkajících se společnosti. Dle judikatury se přímo neúčastní řízení společnosti, ale měl by být stále k dispozici pro členy správní rady.¹²² Tajemník společnosti bývá též zodpovědný za dodržování zákonem stanovených požadavků.

¹²² *Re Maidstone Buildings Provisions Ltd* [1971] 1 WLR 1085.

Report of the Committee on the Financial Aspects of Corporate Governance (London : Gee, 1992), para 4.25.

Funkce tajemníka se obligatorně zřizuje ve veřejné společnosti¹²³ a na osoby v této funkci jsou kladeny zvláštní nároky. Na tuto funkci může být navrhnut pouze advokát, účetní nebo osoba, která prokáže, že má dostatečné zkušenosti pro výkon takové funkce.¹²⁴

4.3.5 Ostatní obligatorní náležitosti

Dalšími podstatnými náležitostmi, které tvoří formulář IN01 a které je třeba pro úspěšné zaregistrování společnosti oznámit jsou:

- a) Rozhodnutí, zdali se zakládá společnost s ručením omezeným nebo neomezeným,
- b) rozhodnutí, zdali bude zakládána společnost veřejnou společností,
- c) informace o výši kapitálu, držitelích akcií nebo prohlášení o záruce,
- d) u společnosti s ručením omezeným též rozhodnutí, zdali žádá o vyjmutí dodatku „limited“ z její firmy či nikoliv,
- e) prohlášení o dodržení zákonných požadavků.

5. Proces zakládání společnosti v České republice

V České republice se uplatňuje normativní nebo také registrační systém zakládání obchodních společností, jehož podstatou je založení obchodní společnosti v okamžiku uzavření¹²⁵ společenské smlouvy, avšak vznik společnosti nastává až po jejím zapsání do registru, který je označován jako obchodní rejstřík. U akciové společnosti může být okamžik jejího založení odlišný.¹²⁶ Obchodní zákoník stanovuje v § 57 jako podmínku pro založení společnosti existenci zakladatelského dokumentu. Tím je obecně společenská smlouva. V případě akciové společnosti je takový dokument nazýván zakladatelskou smlouvou, a pokud obchodní společnost zakládá jediná osoba, jedná se o zakladatelskou listinu. Zákon v některých případech vyžaduje zvláštní kvalifikovanou formu zakladatelského dokumentu. U kapitálových společností jde o notářský zápis, u osobních obchodních společností je třeba úředně ověřený podpis společníků.

¹²³ Srov. čl. 270-271 zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací.

¹²⁴ Srov. čl. 273 zákona The Companies Act 2006, ve znění pozdějších novelizací.

¹²⁵ Respektive okamžikem její účinnosti.

¹²⁶ Srov. § 171 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zakladatelský dokument je ve své podstatě smlouvou a veškeré náležitosti, zejména pak obecná pravidla pro jeho uzavírání, se řídí občanským a obchodním zákoníkem. Z ustanovení občanského zákoníku půjde zejména o způsobilost kontraktačních stran k právním úkonům a také o právní úpravu hlavy čtvrté upravující právní úkony, jejich náležitosti, neplatnost a též výklad projevu vůle. Na základě § 261 odst. 3 písm. a) ObchZ označujeme závazkové vztahy mezi zakladateli obchodních společností a mezi společníky a společností jako absolutní obchodní závazkové vztahy a vůči zakladatelským dokumentům tak uplatňujeme ustanovení části třetí obchodního zákoníku.

Zakladatelský dokument bývá také označován za jakousi „ústavu“ společnosti.¹²⁷ V českém prostředí se jedná spíše o akademickou terminologii, naproti tomu ve Spojeném království se téhož ekvivalentu užívá běžně.¹²⁸ Zákon předpisuje jeho podstatné náležitosti odlišně pro právní formu obchodní společnosti zvlášť. Esenciální prvky zakladatelského dokumentu jsou stanoveny shodně pro veřejnou obchodní a komanditní společnost, u ostatních obchodních společností k nim zákon přidává ještě řadu dalších. Z tohoto důvodu tedy dále označuji ty podstatné náležitosti, jež jsou společné všem obchodním společnostem za obecné náležitosti zakladatelského dokumentu. Obsah zakladatelského dokumentu české obchodní společnosti obsahuje řadu prvků, které jsou u britských společností upraveny ve stanovách. Oproti situaci ve Velké Británii ale nemůže zakladatel v České republice využít legislativně daných vzorů. Sepsáním takového dokumentu lze pověřit např. advokáta, což ovšem přináší dodatečné náklady. Na druhou stranu výsledný zakladatelský dokument je odborně připraven pro konkrétní potřeby nově zakládané společnosti. Absenci zákonem upravených vzorových dokumentů nahrazují komerčně vydávané sbírky vzorů společně se vzory volně dostupnými na internetu. Kvalita těchto produktů je kolísavá. Dvořák užívání takových vzorů striktně odmítá. Podle mého názoru, pro malou společnost nevyžadující zvláštní úpravu zakladatelského dokumentu, lze vzor z knižní verze, sepsané zkušeným právníkem, považovat za dostačující. I v tomto případě je však třeba zachovat alespoň elementární míru obezřetnosti.

¹²⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Veřejná obchodní společnost*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2003. s. 68.

¹²⁸ Jde o pojem „companies‘ constitution“.

V případě zakladatelského dokumentu kapitálové společnosti, kdy je třeba jeho vyhotovení formou notářského zápisu, přebírá odpovědnost za správnost formálních náležitostí notář, který je podle judikatury též odpovědný za soulad obsahu takového zápisu s platným právem.¹²⁹

5.1 Přípravná fáze

Ještě před samotným podpisem zakladatelského dokumentu lze vydělit fázi, která je autory nazývána jako přípravná.¹³⁰ Její průběh není legálně stanoven a vlastně samotná přípravná fáze má spíše pomocný charakter. Ačkoliv její náplň je z větší části administrativního rázu, měla by též obsahovat ekonomickou analýzu a obchodní plán. V této souvislosti můžeme vybrané aspekty přípravné fáze hodnotit též z právního hlediska. Za základní prvek, který startuje proces přípravy nové společnosti, je považováno pojetí myšlenky takovou společnost založit. Často jsou obchodní společnosti zřizovány více osobami. Mezi nimi dochází k určité dohodě nebo kontraktu s podstatnými rysy fungování budoucí společnosti, tedy vlastně může jít i o dohodu o náležitostech budoucího zakladatelského dokumentu. Takovou dohodu můžeme označit jako přípravnou smlouvu. Podle Dvořáka¹³¹ je takovou smlouvu dokonce vhodné uzavřít písemně. Svou povahou se jedná o smlouvu inominátní a právní režim, podle kterého se bude řídit, bude záviset na povaze smluvních stran. Budoucí společníci tím vlastně testují schopnost dohodnout se a lze tak odhalit případné problémy ještě v době, kdy mohou účastníci celý projekt zastavit bez významné finanční ztráty. V praxi však vlivem nadšení při zakládání nového podnikání nebudou takové spory časté nebo spíše nebudou takového rozsahu, aby bylo nutné projekt zastavovat.¹³² Je taktéž vhodné, aby si účastníci smlouvy vytvořili tzv. „fond perdu“, tedy souhrn prostředků uvolněných zakladateli za účelem úhrady nákladů spojených se zakládáním společnosti. Za zvážení stojí též ujednání o konkurenční doložce.

¹²⁹ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3.3.2011, sp. zn. 28 Cdo 2217/2009.

¹³⁰ Např. DVOŘÁK, Tomáš. *Veřejná obchodní společnost*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2003. s. 69.

¹³¹ DVOŘÁK, Tomáš. *Veřejná obchodní společnost*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2003. s. 67-68.

¹³² Mnohem zásadní spory se budou objevovat až ve fázi fungování společnosti, neboť společníci budou čelit propadům zisků, ztráty, ale i např. odlišný názor na rozvoj společnosti.

Přípravná fáze pokračuje sepsáním zakladatelského dokumentu a jeho podpisem a končí okamžikem vzniku společnosti, tedy zápisem společnosti do obchodního rejstříku provedeného příslušným rejstříkovým soudem.

Poté, co je zakladatelský dokument podepsán, příp. je splněna další zákonem stanovená podmínka¹³³, je společnost založena. Společnost však jako subjekt práva doposud neexistuje a vznik společnosti je kromě vůle zakladatelů závislý též na rychlosti rozhodování rejstříkového soudu. Dvořák přirovnává tento stav až do vzniku společnosti k institutu nascitura.¹³⁴ Zohledníme-li způsob, jakým lze za společnost jednat před jejím vznikem a související právní následky aplikující se po vzniku společnosti, lze takové přirovnání považovat za přiléhavé. Vlastní pravidla pro jednání jménem společnosti před jejím zápisem do obchodního rejstříku upravuje § 64 ObchZ. Obchodní zákoník autoritativně neurčuje, že za nově zakládanou společnost musí jednat pouze zakladatelé. Toto ustanovení má chránit zejména třetí osoby a posílit jejich právní jistotu. Dokud není proveden zápis společnosti do obchodního rejstříku, je těžké ověřit, kdo je zakladatelem, příp. budoucím statutárním orgánem společnosti.¹³⁵ Ačkoliv by bylo možné předložit pro kontrolu stejnopis zakladatelského dokumentu, není toto řešení absolutně průkazné, neboť třetí osoba stěží ověří, zdali předkládaný dokument nebyl nahrazen novější verzí. Zakladatelé jsou povinni vést seznam úkonů, které provedli jménem společnosti tak, aby ho po jejím vzniku mohli předložit orgánu společnosti oprávněnému ho schválit. Za takové jednání jménem společnosti je pro případ, že společnost nevznikne nebo že jej orgán společnosti neschválí do tří měsíců od vzniku společnosti odpovědná osoba, která jej učinila. Pro případ společného jednání více osob jsou tyto zavázány společně a nerozdílně. Z důvodu eliminace případných rozporů mezi společníky po vzniku společnosti je vhodné způsob jednání před vznikem společnosti podrobněji upravit ve společenské smlouvě. I přesto však může dojít k následnému neschválení úkonů učiněných před vznikem společnosti. Je tedy vhodné stanovit např. povinnost jednat společně se všemi společníky společnosti.¹³⁶ Z jednání,

¹³³ Např. sepsání listiny formou notářského zápisu.

¹³⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Veřejná obchodní společnost*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2003. s. 81.

¹³⁵ DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002. 4 sv., s. 421.

¹³⁶ Taková ustanovení však mají účinnost pouze mezi společníky.

kteřá vzniklá společnost následně schválí je společnost zavázána od samého počátku, tedy *ex tunc*.

5.2 Obecné náležitosti zakladatelského dokumentu

Zákon pro jednotlivé druhy společností stanovuje podstatné náležitosti jejich zakladatelských dokumentů. Následující náležitosti jsou obligatorní pro všechny druhy obchodních společností, a proto je nazývám obecnými náležitostmi zakladatelského dokumentu.

5.2.1 Firma společnosti

Firma společnosti, dříve též nazývána obchodním jménem¹³⁷, je označení, pod kterým společnost vystupuje navenek a pod kterým je zapsána do obchodního rejstříku. Společnost pod tímto označením činí všechny právní úkony a je individuálně identifikována. Obchodní zákoník však nezakazuje užívání zkratky firmy nebo její modifikaci v případech, kdy nejde o právní úkony společnosti. Typicky se jedná o označení v reklamě, na zboží apod. Tato zkratka však vždy bude pouze pomocného charakteru a nelze ji ani zapsat do obchodního rejstříku, neboť každá společnost může mít toliko jednu firmu.¹³⁸ Aby firma společnosti řádně plnila svoji funkci, ustanovení § 10 ObchZ předepisuje její nezaměnitelnost s firmami ostatních obchodních společností. Firma společnosti nesmí zároveň působit klamavě. Správně zvolená firma může pozitivně přispět k vytváření marketingových strategií firmy. Nežádá kdy se firma stane vysoce oceňovaným nehmotným majetkem společnosti.¹³⁹ Z těchto důvodů není vhodné brát zákonnou povinnost a regulaci firmy společnosti jako nutné zlo, nýbrž jako možnou příležitost.

Firma společnosti se skládá z části zvané firemní kmen a dodatku označujícího právní formu společnosti. Na rozdíl od podnikajících fyzických osob nejsou právnické osoby omezovány při výběru jejich firemního kmene, který tak může být tvořen i čistě fantazijními či alegorickými slovy. Obsahuje-li firma veřejné obchodní společnosti

¹³⁷ Srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.6.1997, sp. zn.3 Cdon 1125/96, ASPI: JUD8690CZ.

¹³⁸ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 26.6.1995, sp. zn. 15 Co 318/95, ASPI: JUD5526CZ.

¹³⁹ Spoluvytváří tzv. „goodwill“ společnosti.

jméno alespoň jednoho společníka, postačuje jako dodatek zkratka „a spol.“. U komanditní společnosti lze ve firmě uvádět jména komplementářů bez omezení. Je-li však ve firmě uvedeno jméno komanditisty, ručí tato osoba za závazky společnosti ve stejném rozsahu jako komplementář. Rozlišující dodatky jsou striktně stanoveny zákonem, zakladatelé však mají možnost vybrat si z více variant téhož dodatku. Vždy však může být součástí obchodního jména pouze jeden takový dodatek.¹⁴⁰ Pro veřejnou obchodní společnost lze užít jak tohoto celého názvu, tak i zkratk: „veř. obch. spol.“, „v. o. s.“.¹⁴¹ Pro komanditní společnost jsou kromě samotného úplného názvu předepsány zkratky: „kom. spol.“, „k.s.“.¹⁴² V případě společnosti s ručením omezeným mohou zakladatelé opět kromě celého názvu užít také některou z předepsaných zkratk: „spol. s r.o.“ nebo „s.r.o.“.¹⁴³ U akciové společnosti zákon stanoví zkratky: „akc. spol.“ a „a. s.“ nebo její úplné označení. Ačkoliv zákon blíže nespecifikuje pravidla tvorby firemních kmenů, lze usoudit, že zakladatel nemůže pro firemní kmen zvolit označení vyjadřující právní formu společnosti. Společnost může používat též tzv. firemní dodatek, který blíže specifikuje firmu společnosti, a to jak slovy obecnými tak fantazijními (např. Lacto, a. s., mlékárna apod.). Vyloučeny nejsou ani místopisné dodatky (Hamé s.r.o., Babice).¹⁴⁴ Ačkoliv právní předpisy neurčují minimální počet písmen tvořících firmu, lze jako obecné minimum považovat nejméně tři písmena. Menší počet písmen rejstříkové soudy často považují za nedostatečné pro poskytnutí záruky výjimečnosti firmy. Takovou firmu by ani nebylo možno najít prostřednictvím internetového přístupu k rejstříku, neboť systém požaduje pro vyhledávání nejméně tři písmena.¹⁴⁵

¹⁴⁰ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28.3.1996, sp. zn. 3 Cmo 27/96, ASPI: JUD7319CZ.

¹⁴¹ Srov. § 77 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴² Srov. § 95 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴³ Srov. § 107 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁴ DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002. 4 sv., s. 421.

¹⁴⁵ *Businessinfo.cz* [online]. c1997-2011 [cit. 2011-11-03]. Zápis do Obchodního rejstříku. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/pruvodci-podnikatele/zapis-do-obchodniho-rejstriku/1000164/8610/>>.

Obecný návod pro posouzení označení z hlediska jeho klamavosti a nezaměnitelnosti lze vyčíst z judikatury. V rozsudku nejvyššího soudu ČR¹⁴⁶ soud použil pro testování zaměnitelnosti hledisko objektivní zaměnitelnosti, kdy je rozhodující „celkový dojem průměrného zákazníka, který zakotví v jeho paměti.“ Judikát dále rozeznává tzv. „silné prvky“, kterými jsou výrazná, dominantní slova firemního kmene a „slabé prvky“, které jsou tvořeny především obligatorními dodatky odlišujícími právní formu společnosti. Dle argumentace soudu v jiném rozsudku: „Takový dodatek není (...) veřejností vnímán shodně jako zbývající část obchodního jména, neboť není vnímán se stejným stupněm pozornosti.“¹⁴⁷ Za klamavou firmu lze považovat takový případ obchodního jména, který je tvořen slovy vyjadřující činnost, kterou se společnost fakticky nezabývá.¹⁴⁸ Podle Lochmanové¹⁴⁹ by se zakladatelé měli vyhnout užívání cizích slov v obchodním jménu, neboť tato mohou vyvolávat klamnou představu o zahraniční účasti na podnikání, nebo že jde o zahraničního podnikatele.

5.2.2 Sídlo společnosti

Sídlo je nezbytným prvkem každé obchodní společnosti zejména z důvodu potřeby existence kontaktního místa. Sídlo společnosti také určuje místní příslušnost orgánů při vedení soudních sporů nebo řízení u orgánů veřejné moci. Obecné náležitosti sídla upravuje občanský zákoník v § 19c a obchodní zákoník v § 2 odst. 3. Zakladatelé nemusejí při sepisování zakladatelského dokumentu uvádět přesné znění budoucí adresy sídla zakládané společnosti, postačí uvedení názvu obce. Taková úprava je praktická, zakladatelé nemusejí mít již v okamžiku sepsání zakladatelského dokumentu vyřešeny otázky týkající se pronájmu prostor pro svoji společnost. V budoucnu je při stěhování sídla společnosti v rámci obce situace jednodušší, neboť není třeba měnit společenskou smlouvu a platit další notářské poplatky¹⁵⁰. V případě uvedení pouze názvu obce ve společenské smlouvě, se přesná adresa uvede v okamžiku podání návrhu na zápis

¹⁴⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.3.1998, sp. zn. 1 Odon 5/97, ASPI:JUD11653CZ a dále též usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.1.2010, sp.zn. 29 Cdo 3580/2009, ASPI: JUD166073CZ.

¹⁴⁷ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 1.12.1993, sp. zn. 3 Cmo 573/93, ASPI: JUD5318CZ.

¹⁴⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.4.2008, sp. zn. 29 Cdo 201/2007, ASPI:JUD132465CZ.

¹⁴⁹ LOCHMANOVÁ, Ludmila. Poznámky k problematice obchodního jména. *Právo a podnikání*. 1996, 5, s. 4.

¹⁵⁰ Postačí pouze odeslat příslušný formulář rejstříkovému soudu a zaplatit soudní poplatek.

společnosti do obchodního rejstříku. Sídlem se rozumí místo, ve kterém je umožněno společnost přímo kontaktovat, zpravidla tedy místo umístění administrativní složky společnosti. Takové sídlo lze umístit v jakékoliv nemovitosti za předpokladu, že majitel této nemovitosti vysloví s umístěním souhlas. Tento souhlas pak bude přílohou návrhu na zapsání společnosti do obchodního rejstříku.¹⁵¹ V bytě může být sídlo umístěno pouze za předpokladu, že to nebude odporovat povaze nebo rozsahu činnosti společnosti. Z povahy věci může mít společnost pouze jedno zapsané sídlo.¹⁵² V současné době existuje mnoho společností, které se specializují na pronajímání adres pro sídla společnosti za úplat. Na rozdíl od předchozí právní úpravy, kdy občanský zákoník vyžadoval uvedení skutečného sídla společnosti, může být nyní zapsané sídlo od skutečného sídla odlišné. Součástí nabídky těchto firem též bývá příjem korespondence a její zaslání na objednavatelem určenou adresu, takové řešení je pak se současnou právní úpravou plně konformní. Zároveň tak zákon chrání každého, kdo se dovolává zapsaného sídla. Společnost tak nemůže namítat, že její skutečné sídlo je v jiném místě.¹⁵³

5.2.3 Určení společníků

Společníkem obchodní společnosti může být jak fyzická, tak právnická osoba. Útvar bez právní subjektivity, např. konsorcium založené podle občanského zákoníku, se tedy společníkem stát nemůže. Každá právnická nebo fyzická osoba může být neomezeně ručícím společníkem pouze v jedné obchodní společnosti.¹⁵⁴ Další omezení osob upravují jednotlivé speciální zákony, které vyžadují ve společnosti s vybranými předměty činnosti účast pouze kvalifikovaných společníků. Společníkem společnosti s ručením omezeným, komanditní společnosti nebo veřejné obchodní společnosti, jejichž předmětem činnosti je výkon advokacie, může být pouze advokát. V oblasti kapitálového trhu se můžeme setkat s limitací nebo zákazem nabývat akcie jiných subjektů. Půjde zejména o zákon o podnikání na kapitálovém trhu¹⁵⁵, zákon o

¹⁵¹ Srov. § 37 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵² ELIÁŠ, Karel. Sídlo obchodních společností. *Právní praxe v podnikání*. 1993, 7, s. 1. Dostupný také z ASPI: <LIT2552CZ>.

¹⁵³ Srov. § 19c odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁴ Srov. § 56 odst. 4 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁵ Srov. zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

pojišťovnictví¹⁵⁶ nebo zákon o bankách¹⁵⁷. Podle zákona o vysokých školách¹⁵⁸ se také nemůže vysoká škola stát společníkem veřejné obchodní společnosti nebo komplementářem komanditní společnosti a tím spíše ji nemůže ani založit. Zákon tím vylučuje možnost neomezeného ručení vysoké školy z pozice společníka obchodní společnosti.

Společníkem obchodní společnosti se nepochybně může stát, v případě že jde o fyzickou osobu, jen ten, kdo má plnou způsobilost k právním úkonům. Takovou způsobilost fyzická osoba nabývá okamžikem zletilosti, tedy dovršením osmnáctého roku života, nebo uzavřením manželství.¹⁵⁹ Pro možnost stát se společníkem s neomezeným ručením, tedy společníkem veřejné obchodní společnosti nebo komplementářem komanditní společnosti, však obchodní zákoník stanovuje zvláštní podmínky. Takovým společníkem se může stát jen fyzická osoba, která splňuje všeobecné podmínky provozování živnosti. Podle zákona o živnostenském podnikání¹⁶⁰ se tím rozumí dosažení věku osmnácti let, způsobilost k právním úkonům a bezúhonnost. Zákon za bezúhonnou považuje osobu, která nebyla „*pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchán v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání (...)*“.¹⁶¹ Podle judikatury se těmito trestnými činy nemyslí jen trestné činy hospodářské, ale i jakékoliv jiné trestné činy mající souvislost s podnikáním dané osoby, tedy např. nebezpečné vyhrožování v souvislosti s vymáháním pohledávky podnikatele.¹⁶² I přes nabytí plné způsobilosti k právním úkonům uzavřením manželství před osmnáctým rokem věku je vždy třeba vyčkat dosažení stanoveného věku. Pokud má být neomezeně ručícím společníkem právnická osoba, může práva a povinnosti vyplývající z pozice společníka obchodní společnosti vykonávat jen fyzická osoba splňující výše uvedené zvláštní podmínky.¹⁶³

¹⁵⁶ Srov. zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁷ Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁸ Srov. § 20 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁹ Srov. § 8 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁰ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶¹ Srov. § 6 odst. 2 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶² Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 5.1.2006, č. j. 22 Ca 137/2004 – 24, ASPI: JUD30969CZ.

¹⁶³ Srov. § 76 odst. 3 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Účelem takto nastavených podmínek by podle Dvořáka¹⁶⁴ měla být účinná ochrana věřitelů. Kromě obecných podmínek provozování živnosti živnostenský zákon v ustanovení § 8 stanoví překážky provozování živnosti. Společníkem se tedy též nemůže stát osoba, na jejíž majetek byl prohlášen konkurs, po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o zamítnutí insolvenčního návrhu proto, že majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení a po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o zrušení konkursu proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující pro uspokojení věřitelů.

Prakticky obdobné podmínky klade obchodní zákoník také na osobu ve funkci jednatele společnosti.

5.2.4 Předmět podnikání

Zvolení předmětu podnikání je zcela na uvážení zakladatelů společnosti. K označení činnosti však bude třeba užít terminologii právního předpisu, na základě kterého bude společnosti povoleno podnikání. Nejčastěji se tak bude dít formou udělení živnostenského oprávnění k činnostem uvedeným v přílohách živnostenského zákona. Jiným příkladem může být výkon advokacie podle zákona o advokacii¹⁶⁵, přijímání vkladů od veřejnosti podle zákona o bankách¹⁶⁶ nebo pronájem bezpečnostních schránek podle zákona o cenných papírech¹⁶⁷.

Je-li tedy společnost založena za účelem podnikání, je k tomu třeba získat příslušné oprávnění. Pro nově zakládanou společnost nastává tento krok v období mezi založením společnosti a jejím vznikem. Po prokázání založení společnosti a splnění zákonem stanovených podmínek je příslušným orgánem vydáno podnikatelské oprávnění. Pokud dojde následně ze strany společníků k nečinnosti a nebude požádáno o prvozápis společnosti do obchodního rejstříku do devadesáti dnů od doručení tohoto oprávnění, ztrácí oprávnění platnost a nelze již požádat o zápis společnosti do obchodního rejstříku. Nežádá-li společnost o podnikatelské oprávnění, běží lhůta pro podání návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku od jejího založení.

¹⁶⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Veřejná obchodní společnost*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2003. s. 63.

¹⁶⁵ Zákon č. 85/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁶ Srov. § 1 odst. 1 písm. a zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁷ Srov. § 8 odst. 3 písm. b zákona č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů.

Na otázku, zdali je možno po uplynutí devadesátidenní lhůty požádat o zapsání společnosti do obchodního rejstříku s novým podnikatelským oprávněním, existují protichůdné názory. Situace se zdá být jasná v případě, kdy je společnost držitelem oprávnění, od jehož udělení lhůta ještě neuplynula. V takovém případě lze požádat o zápis do obchodního rejstříku právě s tímto oprávněním.¹⁶⁸ Za předpokladu, že lhůta uplynula u všech oprávnění k podnikání, je možné podle převládajícího názoru¹⁶⁹ požádat o podnikatelské oprávnění znovu a získat tedy novou lhůtu pro zápis do obchodního rejstříku. Proti tomuto výkladu vystupuje např. Dvořák¹⁷⁰, který argumentuje tím, že jde o výklad, který obchází zákon.

5.3 Řízení ve věci zápisu společnosti do obchodního rejstříku

Druhá fáze v procesu zakládání obchodní společnosti, při které dojde k jejímu vzniku jako samostatného subjektu – právnické osoby, je procesem soudním. Řízení ve věcech obchodního rejstříku je označováno jako nesporné a pro jeho vedení je příslušný tzv. rejstříkový soud „v jehož obvodu je obecný soud fyzické nebo právnické osoby, již se zápis v rejstříku týká“.¹⁷¹ Věcně příslušným je podle § 9 odst. 3 písm. a OSŘ krajský soud. Pro obvod Krajského soudu v Praze vykonává činnost rejstříkového soudu Městský soud v Praze. Zápis nové společnosti do obchodního rejstříku je označován též jako „prvozápis“. Řízení ve věci zápisu obchodní společnosti do obchodního rejstříku se zahajuje zásadně na návrh, a to formou vyplnění formuláře dostupného na webových stránkách ministerstva spravedlnosti¹⁷². Osobami oprávněnými podat návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku jsou společníci veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti, jednatelé společnosti s ručením omezeným a představenstvo akciové společnosti. K návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku musí být

¹⁶⁸ DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002. 4 sv., s. 421.

¹⁶⁹ Např. PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Obchodní právo*. 2, Společnosti obchodního práva a družstva. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006. Kapitola IV., §2, Založení a vznik, s. 321. Dále též BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava. K některým stále sporným otázkám založení a vzniku obchodních společností. *Bulletin advokacie*. 2005, 5, s. 8-11.

¹⁷⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Komanditní společnost*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2004. s. 84. Právnické osoby.

¹⁷¹ Ust. § 200a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷² Viz < <http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?j=33&o=23&k=2299&d=47038>>. Formulář je přílohou této práce.

přiloženy požadované přílohy. U všech forem obchodních společností je třeba přiložit doklady prokazující:

- a) Založení společnosti,
- b) oprávnění k podnikatelské činnosti (je-li společnost založena za účelem podnikání)
- c) právní důvod užívání nemovitosti, ve které je umístěno sídlo společnosti,
- d) jmenování osoby jednatele a splnění podmínek výkonu funkce.

Jednotlivé formy obchodních společností, zejména pak akciová společnost vyžadují též prokázání dalších skutečností. Podpisy navrhovatelů na formuláři návrhu musí být úředně ověřeny.¹⁷³ Je-li přílohou návrhu zakladatelský dokument sepsaný ve formě notářského zápisu, soud dále tento podklad z hlediska jeho obsahu nepřezkoumává. Podle zákona je soud povinen provést zápis společnosti do obchodního rejstříku nebo o návrhu rozhodnout usnesením nejpozději do pěti pracovních dnů od splnění všech formálních náležitostí a zaplacení soudního poplatku. V případě nedodržení lhůty se uplatňuje fikce provedení zápisu společnosti, která nastává dnem následujícím po marném uplynutí lhůty. Tento stav je soud povinen zavést do elektronického systému spravujícího obchodní rejstřík.¹⁷⁴ Samotný zápis společnosti do obchodního rejstříku nelze označit za rozhodnutí soudu. Soud totiž v tomto případě v písemné formě žádné rozhodnutí nevydává. Vyhovění návrhu se provádí toliko zápisem v elektronickém systému obchodního rejstříku. Jediným dokladem o tomto zápisu je pro navrhovatele ověřený výpis z obchodního rejstříku, který je soudem zaslán do tří dnů od provedení takového zápisu.¹⁷⁵

5.4 Zakládání společnosti s ručením omezeným

Svoji podstatou je založení společnosti s ručením omezeným obdobné způsobu založení osobních společností. Protože však jde o ryze kapitálovou společnost, zákon u společenské smlouvy vyžaduje zvláštní kvalifikovanou formu v podobě notářského

¹⁷³ Srov. § 32 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁴ Srov. § 200db odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁵ WINTEROVÁ, Alena a kol. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2008. 751 s. Vysokoškolské právnícké učebnice.

zápisu. Společnost s ručením omezeným může být založena pouze jediným zakladatelem, avšak tato osoba nemůže být jediným společníkem jiné takové společnosti. Je-li společnost zakládána pouze jednou osobou, nazývá se zakladatelský dokument „zakladatelská listina“. Jedná se o jednostranný právní úkon a platí pro ni mutatis mutandis vše, co pro společenskou smlouvu společnosti s ručením omezeným. Nejvyšší počet společníků, který společnost může mít, je podle francouzského vzoru stanoven na padesát. Důvodem této úpravy není nic jiného než zamezení existence příliš vysokého počtu společníků. Je-li potřeba tuto hranici překročit je pro zakladatele nejvhodnějším řešením založení akciové společnosti, jejíž struktura je lépe uzpůsobena velkému počtu účastníků. Společnost povinně tvoří základní kapitál v minimální výši 200.000 Kč. Každý ze společníků se na základním kapitálu musí podílet vkladem nejméně 20.000 Kč. Zakladatelé nové společnosti se též mohou rozhodnout pro úpravu řady záležitostí společnosti vydáním stanov. Z důvodu většího počtu obligatorních náležitostí společenské smlouvy se vydání stanov a rozdělení potřebných ustanovení do dvou dokumentů jeví pro většinu společností jako zbytečné.¹⁷⁶ Své opodstatnění mohou najít u velkých společností provozujících odštěpné závody, více provozoven apod., tedy tam, kde je třeba složitější úpravy vnitřních vztahů, která by naopak společenskou smlouvu nevhodně znehledňovala.¹⁷⁷ Sporný je také okamžik, kdy mohou být stanovy přijaty. Většina autorů se kloní k variantě možnosti přijetí až po založení společnosti, tedy po uzavření společenské smlouvy. Vezmu-li v úvahu ustanovení § 163 ObchZ, které v případě stanov jako obligatorní náležitosti zakladatelské smlouvy akciové společnosti hovoří o pouhém jejich návrhu, přikláním se k převládajícímu názoru, tedy, že v případě společnosti s ručením omezeným lze stanovy přijmout až po jejím založení. Na druhou stranu, pro opačnou variantu hovoří právní úprava přijímání stanov akciové společnosti při jednorázovém způsobu založení, kdy jsou stanovy již součástí zakladatelské smlouvy.¹⁷⁸

¹⁷⁶ ELIÁŠ, Karel; POKORNÁ, Jarmila; DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva : Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha : C H. Beck, 2010. Hlava III, kapitola 10, Společnost s ručením omezeným, s. 192.

¹⁷⁷ PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Obchodní právo*. 2, Společnosti obchodního práva a družstva. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006. Kapitola V., oddíl 2, Založení a vznik, stanovy a společenská smlouva, s. 390.

¹⁷⁸ ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo : Akciová společnost*. 3. díl, Praha : ASPI, 2006, s. 58.

I přesto, že zákon nestanovuje blíže obsah stanov, lze v některých ustanoveních obchodního zákoníku nalézt zmínky o stanovách, které mohou být vodítkem pro případný další obsah stanov společnosti:

- a) Práva a povinnosti společníka při řízení společnosti,
- b) výše příspěvků do rezervního fondu,
- c) lhůty pro svolávání valných hromad,
- d) omezení jednatelského oprávnění jednatelů,
- e) úprava zákazu konkurence jednatelů.

Zákony omezují účast některých právnických osob ve společnostech s ručením omezeným. Jedná se o banky, spořitelny a úvěrová družstva, pojišťovny, zajišťovny, investiční společnosti a investiční fondy. Některé další právnické osoby, např. Všeobecná zdravotní pojišťovna nemůže být společníkem společnosti s ručením omezeným vůbec.¹⁷⁹

Aby bylo možné žádat rejstříkový soud o zapsání nové společnosti do obchodního rejstříku, bude třeba, aby každý ze společníků splatil alespoň 30% z vkladu, který se zavázal splatit a celkový rozsah splacených vkladových povinností musí činit nejméně 100.000 Kč. Nepeněžitě vklady je třeba splatit v plném rozsahu. Taková podmínka je zákonem stanovena především z ekonomických důvodů, neboť pro poskytnutí alespoň základní ochrany třetích osob je třeba, aby společnost měla likvidní kapitál, ačkoliv z právního hlediska vznikla společníkům pohledávka ve výši jejich vkladu již podpisem společenské smlouvy. Zakládá-li společnost pouze jedna osoba, je třeba, aby svůj vklad před zapsáním do obchodního rejstříku splatila úplně. Pro splacení peněžitých vkladů zřídí správce vkladu speciální vázaný účet u banky. Po splacení potřebné části vkladů vydá banka potvrzení, které je obligatorní přílohou návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku. Návrh na zápis společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku podávají společně její první jednatelé, jejich podpisy musejí být na návrhu ve formě formuláře úředně ověřeny.

¹⁷⁹ Srov. § 7 odst. 6 zákona č. 551/1991 Sb., o veřejné zdravotní pojišťovně, ve znění pozdějších předpisů.

Vyjma obecných náležitostí společenské smlouvy jsou pro společnost s ručením omezeným předepsány další její obligatorní náležitosti¹⁸⁰:

- a) Výše základního kapitálu a výše vkladu každého společníka vč. způsobu a lhůty jeho splacení,
- b) jména a bydliště prvních jednatelů společnosti a způsob jejich jednání jménem společnosti,
- c) zřizuje-li se dozorčí rada, pak jména a bydliště jejích prvních členů,
- d) určení správce vkladu,
- e) úprava rezervního fondu.

Pro společnost s ručením omezeným jsou specifickými fakultativními náležitostmi společenské smlouvy:

- a) Úprava příplatkové povinnosti
- b) Výkon řídicích a kontrolních oprávnění společníků
- c) Způsob rozdělení zisku
- d) Působnost a rozhodování valné hromady
- e) Způsob jednání jednatelů, počet, délka funkčního období apod.
- f) Zřízení dozorčí rady a její případná působnost
- g) Úprava zvyšování a snižování základního kapitálu
- h) Výpočet vypořádacího podílu
- i) Důvody zrušení společnosti
- j) Rozdělení podílu na likvidačním zůstatku
- k) Modifikace úroku z prodlení při splácení vkladu
- l) Nepřevoditelnost obchodního podílu
- m) Udělování prokury
- n) Zvláštní úprava usnášedíschopnosti valné hromady
- o) Kворum pro přijetí usnesení valné hromady
- p) Zmocnění valné hromady k usnesení o zrušení společnosti

¹⁸⁰ ELIÁŠ, Karel; POKORNÁ, Jarmila; DVORÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva : Obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha : C H. Beck, 2010. Hlava III, kapitola 10, Společnost s ručením omezeným, s. 190.

6. Srovnání právní úpravy obou právních řádů

6.1 Pojetí druhů obchodních společností

Zákonná úprava britského obchodního práva nabízí zakladatelům možnost kombinace vlastností budoucí obchodní společnosti. The Companies Act 2006 nevypočítává jednotlivé konkrétní druhy společností, ale pouze je dělí na *public* nebo *private* a *limited* nebo *unlimited*. Konkrétní možnosti lze dovodit hlubší analýzou právního předpisu nebo je lze vyčíst z přihlášky k registraci.

Česká právní úprava umožňuje založit obchodní společnosti ve čtyřech právních formách, které teorie dělí do dvou skupin. Jednotlivé díly obchodního zákoníku se pak individuálně věnují specifikům jednotlivých typů společností.

Právní úprava týkající se právních forem obchodních společností je v České republice kompaktnější a přehlednější. Vzhledem k možnosti další existence právních forem společností, jejíž zakládání bylo zrušeno, může docházet též k omezení principu právní jistoty a zbytečné existenci přílišného počtu různých typů společností.¹⁸¹ Domnívám se, že nabídka obchodních společností je v české právní úpravě dostatečná a ani ze strany veřejnosti není poptávka po zavedení nové odlišné formy společnosti.

6.2 Pojetí zakladatelských dokumentů

Britské právo přeneslo, zejména po přijetí nového obchodního zákoníku v roce 2006, těžiště procesu zakládání nové společnosti do formuláře IN01 a příp. stanov společnosti. Zakladatelský dokument (memorandum of association) zůstal jakousi proklamací zakladatelů projevujících svoji vůli založit nový právní subjekt. Je zcela nepochybné, že zákonodárce byl veden konzervativní snahou zachovat tento institut. Jeho obsah by totiž mohl být součástí buď samotného formuláře IN01 nebo stanov. Takové formální zjednodušení bylo navrhováno i skupinou připravujících novelizaci obchodního zákoníku.¹⁸²

¹⁸¹ Český obchodní zákoník situaci vyřešil opačně. Komanditní společnost na akcie, která byla zavedena v novele hospodářského zákoníku č. 103/1990 Sb., měla být podle § 766 obchodního zákoníku přeměněna nebo zlikvidována.

¹⁸² Viz též čl. 9.4 Modern Company Law for a Competitive Economy: *Final report*. London : DTI, 2001.

Pro maximální eliminaci formálních nedostatků a zrychlení vzniku nové společnosti postačí zakladatelům vyplnit pouze registrační formulář. Není-li třeba speciálně upravit stanovy, bude se společnost řídit modelovými stanovami.

Český právní řád vyžaduje striktně sepsání zakladatelského dokumentu s úředně ověřenými podpisy u osobních společností. V případě kapitálových společností je dokonce třeba dodržet formu notářského zápisu. Stanovy jsou obligatorní pouze pro akciovou společnost, u ostatních typů společností lze vztahy upravit v zakladatelském dokumentu. Aby mohla společnost vzniknout, podávají zakladatelé návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku na formuláři, který vyžaduje přepsání údajů ze zakladatelského dokumentu.

Oba právní řády přistupují k úpravě vnitřních vztahů ve společnosti odlišně. České obchodní společnosti, až na společnost akciovou¹⁸³, nevydávají povinně stanovy. Jejich obsah je pak součástí zakladatelského dokumentu. Zakladatelský dokument tedy v České republice má ve svém rozsahu opodstatněné místo. České úpravě lze vytknout zbytečné lpění na kvalifikované formě dokumentu. Požadavek notářského zápisu zcela jistě zvyšuje náklady zakladatelů a nepřináší, kromě záruky správnosti a úplnosti dokumentu, žádnou další přidanou hodnotu.¹⁸⁴ Je otázkou, zdali kontrolu zákonnosti založení společnosti má provádět notář, když samotným procesem je pověřena instituce takového významu, jakým soud zcela nepochybně je.

6.3 Proces vedoucí ke vzniku obchodní společnosti

V této části celého procesu jsou právní úpravy obou států nejvíce rozdílné. Oba právní řády se rozcházejí už v pojetí celého tohoto řízení. Britský systém je celý postaven na řízení správním, naproti tomu v České republice vede celé řízení soud. Ačkoliv je soudní řízení ve věci zapsání společnosti do obchodního rejstříku oproti běžnému soudnímu řízení relativně zjednodušeno, stále lze sledovat alespoň částečný zbytečný formalismus. I přesto, že v posledních letech dochází k postupné elektronizaci justice, řízení ve věcech obchodního rejstříku stále zůstává bez potřebné automatizace. Je-li totiž pro navrhovatele k dispozici elektronický formulář zpracovatelný

¹⁸³ Osobní společnosti nevydávají stanovy vůbec.

¹⁸⁴ PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. *Obchodní právo*. 2, Společnosti obchodního práva a družstva. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006. Kapitola I., oddíl 3, Obchodní společnosti, s. 79.

specializovaným programem¹⁸⁵, je přinejmenším neekonomické nevyužívat zdroj přímo v elektronické podobě a všechny údaje obsažené ve formuláři znovu přepisovat do interního systému.

Britský systém se zdá být mnohem pružnější a efektivnější. Tím, že je pro tuto agendu vyčleněn speciální úřad, může se velmi snadno adaptovat na aktuální požadavky veřejnosti. Aplikace je uzpůsobena též pro využívání externími poradenskými firmami. Zájemce vyžadující zvláštní služby si tedy může vybrat, prostřednictvím jakého systému registraci provede. Takové nastavení celého procesu vytváří zdravé konkurenční prostředí a bezpochyby zvyšuje celkovou kvalitu. Funkčnost a efektivita tohoto systému se projevuje mimo jiné ve lhůtě určené k provedení zápisu. Britský registrační úřad je schopen zapsat novou společnost ještě týž den, ve kterém bylo o registraci společnosti požádáno. Z tabulky 1 a 2 je patrné, že takový zápis též podléhá zaplacení mnohem nižšího poplatku než v České republice, kde je navíc třeba na zápis čekat delší dobu.

Způsob podání:	zápis do 24 hodin	zápis v den podání	zápis v ČR
Elektronicky	420,- Kč	900,- Kč	6.000,- Kč
Externí aplikace	420,- Kč + servis	900,- Kč + servis	-
Papírové podání	1.200,- Kč	1.500,- Kč	6.000,- Kč

tabulka č. 1 – poplatky spojené se zápisem společnosti s ručením omezeným

Způsob podání:	zápis do 24 hodin	zápis v den podání	zápis v ČR
Elektronicky	420,- Kč	900,- Kč	12.000,- Kč
Externí aplikace	420,- Kč + servis	900,- Kč + servis	-
Papírové podání	1.200,- Kč	1.500,- Kč	12.000,- Kč

tabulka č. 2 – poplatky spojené se zápisem akciové společnosti¹⁸⁶

Je k diskusi, zda-li je takový cenový rozdíl způsoben nižšími náklady úřadu na provedení registrace, nebo jde o projev státní politiky mající za cíl motivovat k založení nových společností. Osobně se domnívám, že tak nízké stanovení poplatků je důsledkem všech tří zmíněných aspektů.

¹⁸⁵ Jedná se o software 602XML Filler, který je poskytován zdarma. Tento program je využíván v Informačním systému datových schránek a v systému Czechpoint. Mnou navrhovanou funkcionalitu je tento systém schopen bezproblémově zajistit.

¹⁸⁶ V tabulkách jsou poplatky přepočítány kurzem 1 GBP = 30 CZK.

6.4 Obligatorní náležitosti nově zakládané společnosti

6.4.1 Firma společnosti

Právní úprava stanovující podmínky tvorby firmy společnosti je ve Velké Británii poměrně striktní. Metodika tvorby firmy je zakotvena v prováděcích předpisech stejně jako kategorie a výčet slov, které jsou v obchodních jménech nežádoucí. Obdobně je též upraveno používání obchodního jména při činnosti společnosti. Jako poměrně přísné se jeví upravení takových detailů, jako je např. doba, po kterou se má název firmy zobrazovat na elektronickém panelu zobrazujícím společnosti sídlící v budově. Český právní řád upravuje firmu společnosti pouze základním způsobem. V podstatě jedinými zákonnými požadavky jsou nezaměnitelnost a klamavost. Další podmínky lze dovodit z judikatury. Oba právní řády vyžadují připojení dodatku označujícího právní formu společnosti.

Česká právní úprava se tedy jeví jako jednodušší, zbytečně neomezující. Pro přístup zvolený britským právním řádem hovoří především zajištění vyššího stupně právní jistoty. Vzhledem k publikaci nepovolených slov pro tvorbu firmy lze účinně předejít zbytečnému zdržení v procesu zakládání společnosti.

6.4.2 Sídlo společnosti

Ve Velké Británii má zvolení sídla společnosti vliv také na právní řád, podle kterého se dále společnost bude řídit. Území Anglie s Walesem, Skotska a Severního Irsku mají některá zákonná ustanovení upravena odlišně. Matrikář ve Velké Británii neprovádí žádnou kontrolu adresy poskytnutou zakladateli. Není tedy ani třeba dokládat právní vztah k nemovitosti, kde je sídlo společnosti umístěno. V praxi dochází k písemnému kontaktu s úřady státní správy pouze jednou a to v případě zaslání certifikátu o inkorporaci a certifikátu o registraci společnosti u finančního úřadu. Všechna ostatní komunikace probíhá elektronickou cestou.

Český právní řád stanoví přísnější podmínky pro umístění sídla společnosti. Zakladatel musí v každém případě dokládat právní vztah k nemovitosti, popř. souhlas vlastníka nemovitosti s umístěním sídla společnosti. Další omezení, které britský právní řád nezná je možnost zřízení sídla v bytě, kdy v České republice je to možné pouze, pokud to předmět činnosti společnosti dovoluje. V případě stěhování sídla do jiné obce

je vyžadována změna zakladatelského dokumentu, což přináší další náklad k poměrně vysokému soudnímu poplatku za zpracování změny v obchodním rejstříku.

6.4.3 Statutární orgán

Funkci statutárního orgánu zastává v britské obchodní společnosti její ředitel nebo ředitelé. The Companies Act 2006 je poměrně benevolentní ve stanovení podmínek pro výkon této funkce. Nominováno do této funkce může být i dítě, to však s podmínkou suspendace účinnosti do nabytí věku 16-ti let, který zákon považuje za minimální pro výkon funkce ředitele. Další požadavky se týkají zejména insolvence a bezúhonnosti a jsou prakticky podobné s českou právní úpravou. Rejstřík společností též na žádost vyznačenou v registračním formuláři nezveřejní bližší osobní údaje o ředitelích, a to včetně jejich adres trvalého pobytu.

Český právní řád stanoví jako minimální věk pro funkci jednatele 18 let. Dále musí osoba být způsobilá k právním úkonům a bezúhonná. V České republice se na rozdíl od Velké Británie nedbá na ochranu osobních údajů jednatelů a společníků. Veřejně přístupný obchodní rejstřík obsahuje řadu citlivých údajů o těchto osobách včetně rodných čísel a adres trvalého pobytu. Každá změna údajů je zatížena poměrně vysokým soudním poplatkem.

6.4.4 Předmět činnosti

Od účinnosti The Companies Act 2006 již není potřeba u britských společností uvádět předmět činnosti. Jeho uvedení je naopak velmi nevýhodné, neboť v případě potřeby zahájení činnosti i v jiné oblasti, je třeba provést jeho změnu. Předmět činnosti nemá ve Velké Británii nyní žádný praktický význam, protože zde neexistuje ani žádná forma povinnosti obstarat si podnikatelské oprávnění ke své činnosti.

Situace v České republice je opačná. Každá společnost, která chce provozovat podnikatelskou činnost, musí být držitelem příslušného povolení. Nejčastěji se jedná o povolení živnostenské a pro výkon kvalifikovaných činností pak speciální zákony stanoví jiné formy povolení. Existence živnostenského rejstříku pro obchodní společnosti zbytečně duplikuje funkci obchodního rejstříku. Pro tzv. volné živnosti není důvod, aby obchodní společnosti musely žádat o další povolení, které je ve svoji podstatě pouhou formalitou a jeho vydání je samozřejmě zatíženo správním poplatkem. Existence regulace v oblasti kvalifikovaných činností je naopak zcela oprávněná.

7. Legislativní změny v České republice

V souvislosti se zahájením procesu rekonstrukce českého soukromého práva, která je v současné době ve fázi schválení návrhu nového občanského zákoníku parlamentem České republiky, probíhá též příprava nové právní úpravy obchodních společností. V době psaní této práce se vládní návrh zákona o obchodních korporacích nachází ve stádiu druhého čtení.

Návrh zákona zavádí nově legislativní zkratku „obchodní korporace“, kterou jsou myšleny obchodní společnosti a družstva. Dále je v návrhu zakotveno také tradiční rozdělení obchodních společností mezi obchodní a kapitálové. U požadavků na formální náležitosti dokumentů souvisejících se založením společnosti nedochází k žádnému zvolnění. I napříště bude třeba zakladatelský dokument kapitálové společnosti sepsat formou veřejné listiny, taktéž zůstává požadavek na úředně ověřené podpisy u právních úkonů souvisejících se zakládáním nové společnosti.

Zásadní změnou projde stanovení lhůty pro podání návrhu na zapsání nově založené společnosti do obchodního rejstříku. Návrh zákona počítá se lhůtou šesti měsíců, kterou bude možné projevem vůle zakladatelů v zakladatelské listině upravit. Marné uplynutí této lhůty spojuje návrh zákona s účinky shodnými s těmi, které nastávají při odstoupení od smlouvy. Přijetím takové právní úpravy budou vyřešeny i současné výkladové problémy.

Zákaz řetězení jednočlenných obchodních společností zakotvený v § 105 odst. 2 ObchZ bude nově zrušen. Napříště tak bude možné zakládat jednočlenné obchodní společnosti bez dalšího omezení. Důvodem tohoto uvolnění je absence takového požadavku ze strany Evropské unie. Pro tuto úpravu lze navíc najít podporu i u podnikatelských subjektů.¹⁸⁷

Vládní návrh počítá s novým pojetím základního kapitálu. Ten dle tvrzení důvodové zprávy k návrhu zákona ztratil svůj původní účel - ochranu věřitelů. Z tohoto důvodu návrh zákona stanoví nově minimální vklad u společnosti s ručením omezeným ve výši jedné koruny. Zároveň i základní kapitál může činit pouhou jednu korunu. Ochrana věřitelů bude řešena efektivněji, prostřednictvím testu insolvence a pravidel *wrongful trading*.

¹⁸⁷ Důvodová zpráva k návrhu zákona o obchodních korporacích.

Novelizace obchodního zákoníku č. 351/2011 Sb. přináší drobnou úpravu ve vztahu k sídlu společnosti. Podle nové úpravy je třeba právní důvod užívání nemovitosti doložit pouze v případě, že ho nelze zjistit z informačních systémů veřejné správy. Nově zákon odstraňuje nedokonalost předchozí úpravy a požaduje tento právní důvod udržovat po celou dobu zapsání sídla v obchodním rejstříku. Ochrana práv třetích stran se projevuje v požadavku na formální stránku souhlasu vlastníka nemovitosti s umístěním sídla. Napříště tento souhlas nesmí být starší třech měsíců a podpis osoby dávající souhlas musí být úředně ověřen.

Normotvůrce by se měl zabývat též otázkou ochrany osobních údajů. Za situace, kdy Úřad pro ochranu osobních údajů striktně pokutuje každý drobný prohřešek u soukromých subjektů, stát na druhé straně zcela bez kontroly komukoliv umožňuje zjišťovat nejcitlivější osobní údaje o společnících a statutárních orgánech společnosti prostřednictvím sítě internet.

Za úvahu by též stálo zefektivnění procesu registrace společnosti do obchodního rejstříku. Zákonodárce by měl sledovat moderní společenské trendy a umožnit podnikatelům rychle, levně a jednoduše založit novou obchodní společnost. Oddělení rejstříkové části krajských soudů a vytvoření nové instituce podléhající jinému ministerstvu, by uvolnilo finanční prostředky ministerstva spravedlnosti a částečně odlehčilo české justici.

Závěr

Srovnání dvou odlišných právních systémů naráží v některých případech na problémy spočívající v neexistenci srovnatelných právních institutů nebo v odlišném pohledu na vybranou problematiku. Právní úprava zakládání obchodních společností vychází ze stejných základů, avšak samotný proces zakládání je pojat zcela odlišně. Zákonodárce ve Velké Británii reagoval na požadavek zjednodušení tohoto procesu a zpřístupnění možnosti založit obchodní společnost široké veřejnosti. Právní úprava obsažená v přepracovaném The Companies Act 2006 není zbytečně komplikovaná a předmětnou problematiku řeší efektivně. Jediný problém vidím ve zbytečně velkém množství podzákoných předpisů řešících detailně některé prvky související se založení nové obchodní společnosti. Zakladatelé mohou pro její založení zvolit některý z komerčních subjektů, který jim za úplatu poskytne nadstandardní servis. Ačkoliv je

podobná služba k dispozici i v České republice, britský systém je podporován registrem společností a poskytovatelé mohou využít přímého elektronického napojení na registrační systém. V neposlední řadě hovoří pro Velkou Británii též atraktivní poplatkový systém ve spojení s rychlostí provedení celého zápisu. Pro založení britské společnosti s ručením omezeným není třeba velkého počátečního kapitálu, pro zapsání společnosti postačí pouhá jedna libra. Ze všech těchto důvodů je založení obchodní společnosti atraktivní i pro subjekty z jiných států, zejména Evropské unie. Požadavek českého právního řádu na vysoký počáteční kapitál je však již řešen vládním návrhem nového zákona o obchodních korporacích.

S ohledem na striktně stanovené podmínky pro založení obchodní společnosti spočívající především v nutnosti sepsání zakladatelského dokumentu kapitálové společnosti formou notářského zápisu, neexistencí žádného zákonného vzoru takových dokumentů, nutnosti projít zbytečně formalizovaným soudním řízením zatíženým vysokými soudními poplatky, se mi jeví britský systém v jeho aktuální podobě jako vhodnější a plně reflektující význam konstituce nového subjektu.

Protože dochází v České republice k nárůstu společností zabývajících se zakládáním obchodních společností ve Velké Británii, lze usuzovat, že britské podmínky jsou skutečně atraktivní i pro české zájemce, kteří pak na území České republiky mohou podnikat prostřednictvím zřízené organizační složky.

Britským ekvivalentem české společnosti s ručením omezeným se jeví být britská soukromá společnost s ručením omezeným s podílovým kapitálem. Vezmeme-li v úvahu teoretické dělení a to s vědomím, že britská nauka nerozlišuje osobní a kapitálové obchodní společnosti, lze uzavřít, že britské obchodní společnosti s neomezeným ručením by svou koncepcí a významem mohly, podle české typologie, patřit mezi společnosti osobní.

Ačkoliv vládní návrh zákona o obchodních korporacích sleduje některé aktuální trendy a snaží se vytvoření právní úpravy bez zbytečných složitostí, stále zde existuje prostor pro další úpravy, které by institut obchodních společností více zatraktivnily. Další legislativní změny by bylo vhodné přijmout v oblasti obchodního rejstříku. Soudní řízení ve věci obchodního rejstříku, upravené nyní v občanském soudním řádu se nejeví jako optimální pro proces, který by svou povahou měl být zcela nepochybně

řízením správním. Kladně lze hodnotit snížení základního kapitálu z původních 200.000 Kč na 1 korunu.

Částečný vliv na právní úpravu má též legislativa Evropské unie. Bude jistě zajímavé sledovat, jakým směrem se bude normotvůrce v budoucnu ubírat a jak bude v procesu zakládání obchodních společností a jejich evidence reflektován společenský, ale i technologický vývoj.

Seznam zkratek

CA2006

The Companies Act 2006.

ObchZ, obchodní zákoník

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

OZ, občanský zákoník

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam použité literatury a pramenů

Česká literatura

- ČERNÁ, Stanislava. Obchodní právo : Akciová společnost. 3. díl, Praha : ASPI, 2006. ISBN 80-7357-062-9
- DĚDIČ, Jan a kol. Obchodní zákoník: komentář. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002. 4 sv., s. 421. ISBN 80-7273-071-1.
- DVOŘÁK, Tomáš. Veřejná obchodní společnost. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2003. 323 s. ISBN 80-86395-61-8.
- DVOŘÁK, Tomáš. Komanditní společnost. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2004. xxv, 318 s. Právnícké osoby. ISBN 80-7357-027-0.
- ELIÁŠ, Karel; POKORNÁ, Jarmila; DVOŘÁK, Tomáš. Kurs obchodního práva : Obchodní společnosti a družstva. 6. vydání. Praha : C H. Beck, 2010. 503 s. ISBN 978-80-7400-048-5.
- PELIKÁNOVÁ, Irena a kol. Obchodní právo. 2, Společnosti obchodního práva a družstva. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006. 360s. ISBN 80-7357-149-8.
- POKORNÁ, Jarmila. Obchodní společnosti a družstvo. Vyd. 1. V Brně: Masarykova univerzita, 1992. 122 s. Spisy Právnícké fakulty Masarykovy univerzity v Brně = Acta Universitatis Brunensis iuridica; č. 114. ISBN 80-210-0538-6.
- WINTEROVÁ, Alena a kol. Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice. 5., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2008. 751 s. Vysokoškolské právnícké učebnice. ISBN 978-80-7201-726-3.

Zahraniční literatura

- FRENCH, Derek; MAYSON, Stephen; RYAN, Christopher. Company law. New York : Oxford university press, 2010. 749. ISBN 978-0-19-958203-7.
- HANNIGAN, Brenda. Company Law. second edition. New York : Oxford university press, 2009. 824 s. ISBN 978-0-19-928638-6.
- HICKS, Andrew; GOO, S. H. Cases and Materials on Company Law. Sixth edition. New York : Oxford university press, 2008. 649 s. ISBN 978-0-19-928985-1.

- GIRVIN, Stephen D.; FRISBY, Sandra; HUDSON, Alastair. Charlesworth's company law. Eighteenth edition. London : Sweet & Maxwell/Thomson Reuters, 2010. 836 s. ISBN 978-1-84703-919-4.
- Modern Company Law for a Competitive Economy: Final report. London : DTI, 2001.
- ROACH, Lee. Company Law Concentrate. First edition. New York : Oxford university press, 2011. Directors, s. 47. ISBN 978-0-19-959906-6.
- SEALY, Leonard Sedgwick. Cases and materials in company law. 9. New York : Oxford university press, 2010. The Company and its Corporation, s. 20. ISBN 978-0-19-957680-7.

Časopisecké články

- BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava. K některým stále sporným otázkám založení a vzniku obchodních společností. Bulletin advokacie. 2005, 5, s. 8-11.
- DEWEY, John. The historic background of corporate legal personality. The Yale Law Journal. 1926, 35, 6, s. 655. Dostupný také z WWW: <<http://www.jstor.org>>.
- ELIÁŠ, Karel. Sídlo obchodních společností. Právní praxe v podnikání. 1993, 7, s. 1. Dostupný také z ASPI: <LIT2552CZ>.
- LOCHMANOVÁ, Ludmila. Poznámky k problematice obchodního jména. Právo a podnikání. 1996, 5, s. 4.
- BAŇOUCH, Hynek. Private company limited by shares : Britská obchodní společnost odpovídající naší společnosti s ručením omezeným. Časopis pro právní vědu a praxi. 2001, 4, s. 367-378.

Legislativní prameny

- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 551/1991 Sb., o veřejné zdravotní pojišťovně, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů.
 - Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů.
 - Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů.
 - Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.
-
- Vládní návrh zákona o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).
 - Důvodová zpráva k návrhu zákona o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).
-
- The Companies Act 2006.
 - The Company Directors Disqualification Act 1986.
 - The Insolvency Act 1986.
 - The Joint Stock Companies Act 1844.
 - The Joint Stock Companies Act 1856.
 - The Stock Transfer Act 1963.
-
- Směrnice EU č. 77/91/EEC. [online] [cit. 2011-09-29]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:17:01:31977L0091:CS:PDF>>
 - Směrnice Rady ES č. 77/91/EEC. [online] [cit. 2011-10-19]. Dostupné z: <<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1977:026:0001:0013:EN:PDF>>.
-
- Nařízení SI2008/495, The Companies (Trading Disclosures) Regulations 2008. [online]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/uksi/2008/495/pdfs/uksi_20080495_en.pdf>.
 - Nařízení SI2008/3229, The Companies (Model Articles) Regulations 2008. [online]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/uksi/2008/3229/pdfs/uksi_20083229_en.pdf>.

- Nařízení SI2009/214, The Companies (Disclosure of Address) Regulations 2009. [online]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/uksi/2009/214/pdfs/uksi_20090214_en.pdf>.
- Nařízení SI2009/1085, The Company and Business Names (Miscellaneous Provisions) Regulations 2009. [online]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/uksi/2009/1085/pdfs/uksi_20091085_en.pdf>.
- Nařízení SI2009/1803, The Registrar of Companies and Applications for Striking Off Regulations 2009. [online]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/uksi/2009/1803/pdfs/uksi_20091803_en.pdf>.
- Nařízení SI2009/2425, The Companies (Authorised Minimum) Regulations 2000. [online]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/uksi/2009/2425/pdfs/uksi_20092425_en.pdf>.
- Nařízení SI2009/2615, The Company, Limited Liability Partnership and Business Names (Sensitive Words and Expressions) Regulations 2009. [online]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/uksi/2009/2615/pdfs/uksi_20092615_en.pdf>.
- Nařízení SI2009/2982, The Company, Limited Liability Partnership and Business Names (Public Authorities) Regulations 2009. [online]. Dostupné z: <http://www.legislation.gov.uk/uksi/2009/1085/pdfs/uksi_20091085_en.pdf>.

Judikatura

- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 1.12.1993, sp. zn. 3 Cmo 573/93. Dostupné z ASPI [databáze] ID: JUD5318CZ.
- Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 26.6.1995, sp. zn. 15 Co 318/95. Dostupný z ASPI [databáze] ID: JUD5526CZ.
- Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 5.1.2006, č. j. 22 Ca 137/2004 – 24. Dostupný z ASPI [databáze] ID: JUD30969CZ.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.3.1998, sp. zn. 1 Odon 5/97. Dostupný z ASPI [databáze] ID: JUD11653CZ.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3.3.2011, sp. zn. 28 Cdo 2217/2009.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.6.1997, sp. zn.3 Cdon 1125/96. Dostupný z ASPI [databáze] ID: JUD8690CZ.

- Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28.3.1996, sp. zn. 3 Cmo 27/96. Dostupný z ASPI [databáze] ID: JUD7319CZ.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.4.2008, sp. zn. 29 Cdo 201/2007. Dostupný z ASPI [databáze] ID: JUD132465CZ.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.1.2010, sp.zn. 29 Cdo 3580/2009. Dostupný z ASPI [databáze] ID: JUD166073CZ.
- Anglo-Overseas Agencies Ltd v Green [1961] 1 QB 1.
- Ashbury Railway Carriage and Iron Co Ltd v Riche LR 7 HL 653, 44 LJ Ex 185.
- Dutton v Gorton (1917) 23 CLR 362.
- Glaxo plc v Glaxowellcome Ltd [1996] FSR 388.
- Halifax plc v Halifax Repossessions Ltd [2004] EWCA Civ 331.
- Lee v Lee's Air Farming Ltd [1961] AC 12, [1960] 3 WLR 758.
- M P Guimaraens and Son v Fonseca and Vasconcellos Ltd (1921) 38 RPC 388.
- Macaura v Northern Assurance Co Ltd [1925] AC 619, 94 LJ PC 154.
- Macintyre v Conell 1 Sim NS 225, 61 ER 87.
- Mahony v east Holyford Mining co Ltd (1875) LR 7 HL 869.
- Oakes v Turquand and Harding (HL 1867) LR 2 HL 325, [1861-73] All ER Rep 738.
- Re Company or Fraternity of Free Fishermen of Faversham (1887) 36 ChD 329.
- Re German Date Coffee Co (1882) 20 ChD 169.
- Re Maidstone Buildings Provisions Ltd [1971] 1 WLR 1085.
- Re Peveril Gold Mines Ltd [1898] 1 Ch 122.
- Re Tavorne Mining Co (Pritchard's Case) LR 8Ch App 956..
- Salomon v A Salomon and Co Ltd [1897] AC 22, 66 LJ Ch 35.
- Spring Salmon and Seafoodn Ltd 2004 SLT 501.
- Welton v Saffery [1897] AC 299.
- Welton v Saffery [1897] AC 299 .
- Womersley v Merritt 1867 LR 4 Eq 695.
- Wood v Odessa Waterworks CO (1889) 42 ChD 636.

Ostatní prameny

- Businessinfo.cz [online]. c1997-2011. Zápis do Obchodního rejstříku. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/pruvodci-podnikatele/zapis-do-obchodniho-rejstriku/1000164/8610/>>.
- Company wizard [online]. c2011. Limited Company FAQs. Dostupné z WWW: <http://www.company-wizard.co.uk/help/Limited_Company_FAQs.aspx>.
- Fletcher Kennedy Limited [online]. 2011 [cit. 2011-10-10]. Company limited by guarantee. Dostupné z WWW: <http://www.fletcherkennedy.com/limited_by_guarantee.html>.
- The Companies House [online]. c2011. Companies Act 2006 Guidance. Dostupné z WWW: <<http://www.companieshouse.gov.uk/about/gbhtml/gp1.shtml>>.

Seznam příloh

- 1 Statistické tabulky a grafy
- 2 Formulář IN01
- 3 Memorandum of association společnosti vytvářející podílový kapitál
- 4 Memorandum of association společnosti nevytvářející podílový kapitál
- 5 Formulář návrhu na vklad obchodní společnosti do obchodního rejstříku

Abstrakt

Srovnání právní úpravy zakládání obchodních společností v České republice a Velké Británii.

Tato diplomová práce se zaměřuje na problematiku zakládání obchodních společností v České republice a Velké Británii a to jak na samotný proces, tak na podmínky, které je třeba pro úspěšné založení společnosti splnit. Cílem práce je zhodnotit právní úpravu obou států, navrhnout možné úpravy v české právní úpravě a zjistit, který ze systémů je pro zakladatele příznivější.

V práci je nejprve představen právní rámec, ze kterého vychází studovaná problematika. Práce se dále zabývá samotným pojmem obchodních společností, jejich druhy a právními formami. Obchodní společnosti zakládané ve Velké Británii jsou popsány podle svých charakteristických znaků. České obchodní společnosti jsou rozepsány podle jejich právní formy. Třetí kapitola se zabývá způsoby zakládání obchodních společností, kterých je ve Velké Británii z historických důvodů více než v České republice. V další kapitole je popsán proces, ke kterému dochází při zakládání společnosti ve Velké Británii. Kapitola se dále zabývá zakladatelským dokumentem, stanovami společnosti a detailně studuje náležitosti, které je třeba splnit, aby mohla být společnost založena. V další části je práce zaměřena na obdobný proces v České republice. Vzhledem k odlišnému pojetí procesu zakládání obchodních společností se tato kapitola detailněji věnuje řízení ve věci zápisu společnosti do obchodního rejstříku. Pro seznámení čtenáře s praktickým postupem je v práci dále zařazena část popisující postup zakládání společnosti s ručením omezeným, která je nejvíce zastoupena mezi českými společnostmi. Předposlední kapitola shrnuje a kriticky zhodnocuje jednotlivé hlavní aspekty zkoumané problematiky. Poslední kapitola je pak věnována budoucnosti české právní úpravy, věnuje se vládnímu návrhu zákona o obchodních korporacích a předkládá některé další návrhy na možnou úpravu legislativy ve vztahu k převládajícímu trendu, tedy zjednodušení podmínek pro podnikatele.

Práce obsahuje šest příloh, jejichž obsahem jsou statistické údaje dokumenty vztahující se ke zkoumanému procesu.

KLÍČOVÁ SLOVA: Založení společnosti, obchodní společnost

Abstract

Legislation regarding the incorporation in the Czech Republic and Great Britain in comparison.

The thesis aims to evaluate the legislation of the Czech Republic and Great Britain regarding the process of incorporation and issues related to newly established companies. The thesis also proposes changes to Czech legislation and seeks to determine which of the systems is more favorable for the founders. The thesis comprises seven chapters, each of them dealing with different aspects of the process of incorporation in both countries. The introductory first part defines the principal aim of the thesis, points out problematic areas and explores difficulties arising with regards to language and translation. Chapter one is subdivided into three parts and deals with legal framework of both countries as well as the matter of legal personality.

Chapter two, which is subdivided into two parts, is devoted to the definition of what constitutes a company. First, companies recognized under British law are introduced; second, the four types of Czech companies are described.

Chapter three is subdivided into two parts and deals with methods of incorporation. These methods are shortly introduced and, in the second part, the normative method of incorporation in the Czech Republic is described.

Fourth chapter is composed of three parts and addresses the whole process of incorporation in Great Britain. The first part focuses on memorandum of association, while the second part investigates the articles of association. The third part illustrates the essential elements of each company required by incorporation form IN01.

Chapter five is subdivided into 4 parts and deals with the process of incorporation in the Czech Republic. The first part is introductory and describes the preparatory phase. The second part recounts mandatory requirements of the founding document. The third part focuses on the proceedings of Commercial Register and the last part illustrates the whole process on an example of a limited liability company.

The sixth chapter, which is subdivided into four parts, summarizes the thesis' main points and critically assesses both Czech and British legislation.

The last chapter addresses the future of the Czech legislation and proposes possible changes to the process of incorporation and related legal instruments.

The conclusion summarizes the weak points of both legislations and explains what makes British process of incorporation more user friendly than its Czech counterpart. Furthermore, several amendments to the current requirements are suggested with the intent to render the process cheaper, easier and more comfortable.

There are also six appendixes comprising statistics and documents relevant to incorporation.

KEYWORDS: Incorporation, Companies

